

Наше Слово

PIK LXIV № 15 (3218) WARSZAWA, 14 KWIEŃCIA 2019 ROKU
CІНА – зл. 3,70 zł (VAT = 5%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернетівська газета www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Ольга Хребор та Яцек Сутрик.

Фото з facebook.com/sutrykjacek

Наша стратегія: інтеграція, освіта, співпраця та безпека

Під кінець березня президент міста Вроцлава Яцек Сутрик номінував Ольгу Хребор на уповноважену президента до справ мешканців українського походження. Головним завданням цієї особи є розвиток діалогу між владою та українцями, що проживають у Вроцлаві, а також сприяння реагуванню на потреби жителів з України.

Ольга Хребор є головою культурного центру «Фама» та фонду «Калейдоскоп культур». Багатьом вона відома як ініціаторка проектів, метою яких є популяризація української культури, та організаторка акції допомоги для потребуючих в Україні.

Українка з Польщі була координаторкою проекту «Львівський місяць», організованого 2016 р. у рамках «Європейської столиці культури». За результатами голосування на радіо «Вроцлав», проект став найважливішою культурною подією 2016 року. Відзначимо, що вперше конкурс «Європейська столиця культури» проходив у Польщі і вперше учасником стало місто з-поза меж Європейського Союзу.

Вона є теж організаторкою збірки допомоги вдовам, чоловіки яких загинули на війні з Росією. В 2017

році збирали шкільне обладнання для дітей, а в цьому — 250 святкових подарунків. Ольга Хребор є також причетною до появи у місті українськомовної газети «Привіт» (спеціальний додаток до «Газети виборчої» для українців у Вроцлаві), яка з'явилась у жовтні минулого року тиражем 20 тис. примірників. Основне завдання безкоштовного видання — стати інформаційним майданчиком для українців, які живуть у місті.

Варто додати, що фонд «Калейдоскоп культур», головою якого є українка, випустив «Багатокультурний календар 2018», що показує різні національності, які проживають у місті. Розповсюджуючи календар, фонд збирав кошти на свій проект психологічної допомоги жертвам війни в Україні. Він був реалізований з українськими партнерами, психологами та психотерапевтами.

Ми поспілкувалися з Ольгою Хребор про її плани на новій посаді.

Багато осіб думає, що уповноважена буде займатися проблемами, пов'язаними з працевлаштуванням, продовженням карти побуту...

Ні. Тут хочу чітко сказати і наголосити, що легалізацією побуту не займається ні самоуправління, ні місто, тільки державна адміністрація. Цим займається не президент міста, а відділи у справі легалізації при воєводських управліннях. Натомість з усіх сил буду розмовляти і пропонувати розв'язання, які допоможуть покращити ситуацію у нашому воєводському

управлінні. У Нижньосілезькому воєводстві є велика проблема з видачею таких дозволів. У Вроцлаві багато українців хочуть тут залишитися. Саме тому місто виходить назустріч українській спільноті, щоб допомогти в адаптації у місті. Важливо полегшити їм доступ до інформації про те, як отримати прописку, як зробити номер PESEL, як записати дитину до школи тощо. Насамперед хочемо зайнятися питанням освіти: утворити підготовчі класи для дітей іноземців, які навчаються у Вроцлаві. Таких учнів маємо у нас вже більше 2 тисяч, з того більше 1300 — це учні з України.

Чому потрібні такі класи?

Треба допомогти у міжкультурних медіаціях. Маємо випадки непорозуміння у школах, часто через погане знання польської мови. Хочемо підтримати й батьків з України, і дітей у конфліктних та важких ситуаціях. У Вроцлаві з'явилась окрема група осіб до праці з учнями-іноземцями. На цій основі хочемо опрацювати новаторську освітню програму, яку будемо вводити до шкіл. Крім цього, організуємо майстер-класи з неурядовими організаціями, які працюють у сфері юридичної, психологічної допомоги тощо. Ця стратегія включає у себе чотири сфери діяльності — інтеграція, освіта, співпраця та безпека. Коли говорити про сферу безпеки — то, зокрема, є адреса e-mail stopmowienienawisci@wcrs.wroclaw.pl, де можна зголошувати різні прояви мови ненависті. Вистачить написати, і будемо протидіяти.

Теж у таких справах, як наклейки з антиукраїнським змістом з лезом бритви, які у безрозмірні з'явилися в одному з мікрорайонів Вроцлава, або написи «УПА», які у лютому невідомі написали на вітрині ресторану «Львів»?

Звичайно. Саме у разі таких випадків можна звертатися до мене. Ми маємо вже розроблену дуже добру модель, як реагувати на такі ситуації і розв'язувати проблеми. Тут справа ясна. Президент міста категорично проти всіх актів вандалізму і різних проявів мови ненависті. Взагалі місто Вроцлав відоме тим, що є креативним не лише у культурних питаннях, але теж у соціальних. Тому є прихильність і відкритість до співпраці з мігрантами.

Ти сказала, що зараз в основному зосереджуєтесь на питанні освіти. У 2016 році була ідея, щоб створити у Вроцлаві український клас...

...і зараз ця ідея знов повертається. Але я сама маю сумніви. У 2016 році була одна охоча дитина навчатися у такому класі. Тоді було зрозуміло, що діти не хочуть ходити до цього класу, бо вважають, що матимуть менший шанс на інтеграцію.

Скільки є українців у місті — 70, 100 тисяч?

У воєводському управлінні за минулий рік видано 15 тис. дозволів на перебування і стільки ж само осіб чекає цього року на позитивне вирішення справи. Говориться, що кожен десятий житель міста — це громадянин України. Хочу сказати, що управління міста та підприємці зауважують українців. Я можу проблеми, пов'язані з проживанням цих осіб у місті, пред'являти президенту міста і пробувати їх розв'язувати. Особи, які мають до мене питання, можуть зв'язуватися через електронну адресу. Описля я домовляюся про зустріч. Буває, що у деяких справах я зразу направляю до неурядових організацій, які займаються окремими питаннями, наприклад, юридичними.

Зв'язатися з Ольгою Хребор можна через електронну адресу: pełnomocnikua@um.wroc.pl. Також можна прийти до неї на особистий прийом щосереди у Вроцлавському центрі соціального розвитку. Адреса: пл. Домініканська, 6. ■

Павло ЛОЗА

Маленькі побрехеньки та велика брехня

Рефлексія над результатами першого туру президентських виборів в Україні

КАСЯ КОМАР-МАЦИНСЬКА,
культурознавчиня,
Перемишль

Хто з нас — тих, що «думають», — не мав надії, що передвиборчі рейтинги брешуть? Що не відповідають дійсності, погано проведені, проплачені або явно зманіпульовані? Що наш народ нарешті стане спокійним, врівноваженим, відповідальним, здатним до самозахисту... та вибере не по приколу. Зараз запізно роздумувати, чи вчорашні рейтинги створили перевагу Володимира Зеленського або «Зе» над чинним президентом, чи лише попереджували про ймовірність такого результату. Хоча нині вже не так важливо, що було перше — яйце чи курка, рейтинг чи Зеленський. Сьогодні бачимо, як на долоні, що втілюється в життя ще раз той самий сценарій, який знаємо під назвою «Трамп» чи «Брексіт», перевірених на дозрілих демократіях, але цього разу в українському варіанті.

Отже, наївно було б сподіватися, що молода українська демократія буде здатна чинити опір популізмові, коли весь західний (себто освічений та цивілізований) світ не знає, як його побороти.

Ситуація між першим і другим туром є надзвичайно динамічною. Пишу ці слова в той день, коли у своєму бездоганному стилі «Слуги народу», використовуючи короткий відеоролик

та соцмережі, Володимир Зеленський викликає Петра Порошенка на Олімпійський стадіон провести публічні президентські дебати, у яких зможуть взяти участь представники всіх медіа та «майже» всі громадяни держави. Розмаху шоуменів вистачає. Не можна також не помітити його акторських умінь виступати перед публікою (з вивченим текстом) та будувати свій позитивний імідж. Випромінює він свіжість, молодість, енергію...

Обличчя Зеленського ще не спаплюжене політикою, тому в очах частини виборців йому вдається приховувати, хто справді за ним стоїть.

Щоб вийти з єдино правильної інформаційної бульбашки, я вирішила не те що дізнатися більше про Зе, але уважно перечитати свіжо оприлюднену виборчу програму фаворита. Зверніть увагу: «свіжо оприлюднену» означає, що досі, попри те, що перший тур уже минув, — якоїсь цілісної програми не було! І парадоксально, що цей факт найкраще промовляв до електорату цього кандидата, мовляв, у нього немає порожніх обіцянок, хоча насправді це означає, що немає нічого.

Нова програма Зеленського з технічної точки зору є зразковою. Написана елегантно, динамічною мовою. Є в ній «усе, що треба», починаючи від державної оборони, через економіку, екологію, сортування сміття, «не боротьби з корупцією — а перемоги» і до реформи системи охорони здоров'я, судів та

зняття недоторканості з президента України та всіх державних службовців. Кмітливе око помітить напрямок на децентралізацію та збільшення впливу влади в регіонах, а також цілковиту відсутність мовного питання. Сподіваюся — цієї проблеми у свідомості російськомовного коміка просто не існує. Зате все інше — дуже зручно застосовані популістські слогани.

Питаємо себе навзаєм — чому українці так численно підтримують Зеленського? Невже немає в них усвідомлення складності міжнародної позиції, затягнутого збройного конфлікту чи ціни жертв російської агресії? Зрештою, чи усвідомлюють, які можуть бути наслідки цього «приколу»?

Саме відкидання думок про наслідки вибору, а зосередження над легким меседжем, який транслюється Зеленським, може бути одним із методів маскувати суспільну травму, якою є війна, або хоча б відстрочити її у своїй свідомості.

Так, важко жити в постійному відчутті загрози, страху та болю після втрати, які є невід'ємними складовими боротьби за незалежність, що зараз триває в Україні. Тому так хочеться безтурботно проголосувати за молодого чоловіка, який смішить народ, а у виборчому штабі у вільну хвилину грає в настільний теніс. На превеликий жаль, сміх не розв'яже реальних проблем дер-

жави, чого виборці Зеленського з усіх сил намагаються не помічати.

Мене навіть особливо не дивує те, що люди хочуть змін, тому вибирають нерационально й емоційно. Натомість особливо страшно, що немає якісних суспільних дебатів, трансферу знань і досвіду між мешканцями ментального «заходу», «центру» та «сходу» України, а якщо є, то проводиться він надто повільно, без відповідного натиску, взаємної поваги та вразливості. Погляди українців так важко зрушити з місця і трансформувати. Посилюється поляризація середовищ, обурених одне на одне, а головна проблема в тому, що кожне з них все знає найкраще. До речі, те саме спостерігаємо — можливо, навіть більш виразно, хоча менш яскраво, — в політичному житті Польщі. А найбільше тривожить (не тільки в Польщі та в Україні) відсутність пристойного та ефективного знаряддя боротьби з популізмом. Усюдисущі політичні побрехеньки та велика брехня обманюють велику частину суспільства, яка не рефлексує, не шукає відповіді, а просто концентрується на найшвидшому та найлегшому задоволенні своїх потреб. Зі свого боку ті, хто розуміє, що популістські обіцянки — дурниця, не вміють і дуже часто не хочуть пояснювати це тим, хто зловився на гачок.

Чекають нас дуже емоційні тижні. Розбіжність кількості голосів за кандидатів, схоже, важко буде подолати. Проте світ знає інші сценарії, а гра йде за найвищою ставкою — тож сподіватися можна всього. ■ кажуть, надія помирає останньою. ■

У зв'язку з активним обговоренням теми української автокефалії пропонуємо публікацію Григорія Купріяновича, яка була написана ще на початку процесу — у травні 2018 року, проте позиція автора щодо цього питання не втратила актуальності. Цей текст був розміщений на блозі «Світло у темряві світить». Пропонуємо його читачам «Нашого слова» для ширшого розуміння останніх подій, що відбулися в українському православ'ї з наданням томосу («НС» № 3 за 2019 рік).

Час надії для Православ'я в Україні ²

Закінчення з 13 «НС»

Здається, саме сьогодні є найбільший шанс для впорядкування ситуації Православної Церкви в Україні — можливо, останній за нашого життя. Якщо зараз вирішити проблеми Українського Православ'я не вдасться, це може означати поглиблення процесу маргіналізації Православної Церкви в Україні у майбутньому. Відповідальність за це перед Богом нести будуть усі, хто не зробив необхідних кроків для вирішення цих проблем. Залучення державної влади України у вирішення проблем церковного життя канонічним шляхом, спираючись на авторитет Вселенського Патріарха, не може сприйматися інакше, ніж як великий шанс вирішення теперішніх проблем, а також — як можливість повернення Православної Церкви належного місця в житті українського суспільства та держави.

Автокефалія для українського Православ'я

Ключовим є питання: яким шляхом можна повернути єдність Православ'я в Україні? Очевидно, найкращим виходом було б об'єднання всіх право-

славних України в одній церковній структурі, як це впливає з церковних канонів. Історія Православної Церкви показує також, що у країнах з більшістю православного населення природним є формування власної Церкви, яка отримує статус автокефальної і стає однією з Помісних Православних Церков: так це відбулося в Грузії, Румунії, Болгарії, Сербії чи, врешті, в Росії. Немає сумніву, що відсутність автокефалії Православної Церкви в Україні впливає лише з політичних причин і того, що Церкву використовують як інструмент — раніше для збереження, а зараз для відбудови державної потуги Росії та реалізації такої ідеї російського народу, яка заперечує існування окремого українського народу.

Православ'я в Україні вповні відповідає всім критеріям, необхідним для самостійного, автокефального життя, можна навіть сказати, що відповідає їм більшою мірою, ніж деякі наявні зараз автокефальні Церкви. Не існує переконливих церковних аргументів на користь позиції про ненадання автокефалії для Православ'я в Україні. Такі аргументи мають переважно політичний характер

або впливають із певних історіософських поглядів, які заперечують існування українського народу і призводять до спроб збереження чи відновлення політичної єдності з інструментальним використанням Церкви.

Православ'я вже понад 1000 років формує духовність, менталітет, традиції і культуру народу, який зараз називає себе українським. Купіль Хрещення, у яку повів киян св. рівноапостольний князь Володимир Великий 1030 років тому — у 988 році, та прийняття Святого Православ'я від Великої Церкви Константинополя стали ключовими подіями в історії нашого народу. Незважаючи на драматичні історичні події, боротьбу з Православ'ям, прозелітизм, спроби введення чужих Православ'ю ідеологій чи релігійних світоглядів, більшість українців і надалі ідентифікує себе з цим віросповіданням.

Важко не погодитися з думкою, що дарування автокефалії створить Православної Церкві в Україні кращі умови для проповідання Євангелія — Благі Вістки про Воскреслого із мертвих Христа Спасителя. Не випадково устрій нашої Православної Церкви побудований на принципі автокефалії, незалежності помісних Церков у окремих країнах. Він дає Православної Церкві можливість бути ближче з народом Божим і вказує, що єдність Христової Церкви не зводиться до адміністративного підпорядкування, а є передусім єдністю Віри і Чаші з пошануванням окремішності, специфіки і самостійності Помісних Церков.

Звичайно, необхідно пам'ятати, що автокефалія є не метою, а лише засобом для досягнення цілі — створення добрих умов для життя Церкви, щоб могла вона вести своїх вірних дітей до спасіння. Досвід історії Православ'я в Україні показує, що Церква може виконувати свою місію, не будучи автокефальною, про що свідчить сонм святих української землі. Проте я переконаний, що, ставши автокефальною, Православна Церква в Україні буде краще реалізовувати свою місію серед православного українського народу.

Очевидно, найкращим виходом було б дарування автокефалії Православної Церкві в Україні за підтримки всіх помісних автокефальних Православних Церков, зокрема — Вселенської патріархії та Московської патріархії. На жаль, із заяв, які лунають зараз із боку Його Святості Святішого Кирила, Патріарха Московського і всієї Русі, та інших ієрархів Російської Православної Церкви, можна зробити висновок, що зараз вони ставляться до надання автокефального статусу Православної Церкві в Україні однозначно негативно. Важко не сприймати це як знак того, що вони ставлять інтереси своєї держави і власної Церкви понад благо всього Православ'я та понад церковний мир. Варто згадати, що до обрання патріархом тодішній митрополит Кирил розумів потребу автокефального статусу для Православ'я в Україні і висловлювався за надання автокефалії Українській Православної Церкві. ■

Григорій КУПРІЯНОВИЧ

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Фестиваль українського театру «Схід—Захід» у Кракові

7—15 квітня у Кракові відбувається VI Міжнародний фестиваль українського театру «Схід—Захід». Це циклічна подія, організована Фондом масових видовищ та Центром молоді ім. д-ра Хенрика Йордана в Кракові. Девіз цьогорічного фестивалю — «На початку був ТЕАТР». Упродовж тижня будуть представлені вистави театрів із України, Фінляндії, Польщі, Німеччини та Вірменії. У рамках додаткових подій жителі міста зможуть також переглянути кілька українських кінострічок.

У 2016 році проект Міжнародного фестивалю українського театру «Схід—Захід» отримав Головну нагороду як транскордонний культурний проект на Форумі східного партнерства в Любліні. Більше інформації про фестиваль, його учасників та програму дивіться на сторінці wschod-zachod.com.pl або в мережі Facebook (Międzynarodowy Festiwal Teatru Ukraińskiego).

Сьомий день народження театру «Навпаки»

7 та 11 квітня, у гданській домівці театр «Навпаки» підготував програму «Подяка» з нагоди свого сьомого дня народження. Вона складалася з пісень і віршів; кожен із присутніх на події разом з акторами міг прочитати вибраний вірш.

У рамках свого свята члени театрального колективу запланували на 14 квітня після Служби Божої в греко-католицькій церкві в Гданську поетично-музичну програму.

Театр «Навпаки» — це один із небагатьох українських молодіжних театрів у Польщі. Перша прем'єра спектаклю «У мальованій скрині» відбулася 1 квітня 2012 року під час шевченківського концерту. На сьогодні в театрі працює 30 осіб. В основі репертуару — твори українських письменників: Тараса Шевченка, Миколи Куліша, Івана Драча, Богдана Бойчука, Мар'яни й Тараса Прохасків.

Театр виступає на сценах як великих, так і малих міст, де люди часто нічого не знають про українську культуру. «Навпаки» бере участь у багатьох соціально-культурних подіях у Гданську. Він є співорганізатором українського молодіжного ярмарку «ЯрмаRock FEST», а також українського свята з нагоди Івана Купала. Протягом року театр «Навпаки» працює як фонд.

Режисером є Оксана Терепенко, випускниця вокально-акторської студії ім. Данути Бадушкової у Гдині. Слід згадати, що Оксана є також вокалісткою гурту «Соолбаба» (Вроцлав). Українка зіграла головну роль у фільмі «Олена», який показано на одному з найвідоміших кінофестивалів світу в Каннах у категорії короткометражних фільмів. Також зіграла другопланову роль у стрічці «Сашка», яка отримала гран-прі міжнародного фестивалю короткометражного кіно «Ca'Foscari Short Film Festival» у Венеції.

Нові авіасполучення між Польщею та Україною

Авіакомпанія «Wizz Air» оголосила про відновлення рейсів Київ—Люблін з 30 червня. Про це повідомляє сайт naszwybit.pl з посиланням на портал «Avianews». Польоти будуть виконуватися двічі на тиждень, у понеділки та п'ятниці, о 13.55 із Києва і 14.45 з Любліна. Квитки продаються за ціною від 20 євро в одну сторону за тарифом Basic, який передбачає перевезення тільки невеликих багажів розміром 40x30x20 см.

Авіаперевізник «Ryanair» оголосив про наміри відкрити нові рейси із Харкова та Одеси до Познані. Польоти з Харкова будуть виконуватися з 27 жовтня два рази на тиждень, у вівторок і неділю. Квитки продаються за ціною від 28 євро в одну сторону. Рейси Одеса—Познань «Ryanair» запустить з 30 жовтня. Вильоти відбуватимуться двічі на тиждень у середу та суботу. У ці самі дні курсуватимуть літаки з Познані до Одеси. Мінімальна ціна авіаквитків Одеса—Познань — від 28 євро в одну сторону.

Дяківські курси в Перемишлі

30-31 березня проходила наступна сесія учасників Регентського інституту в Перемишлі. Про це пише сайт Перемисько-Варшавської архієпархії УГКЦ. Лекції присвячувалися піснеспівам Великого посту. На лекції з богослов'я літургійного співу (Неля Ляченко) розкривалося Боже слово піснеспівів через красу ме-

лодій. На сольфеджіо (д-р Марія Качмар) розглядали особливості інтервальної та ритмічної будови на основі проспівуваних мелодій єрусалимської утрени та поминальних богослужінь. На вокальних заняттях (проф. Олег Цигилик, Наталя Крук) закріплювалися навички співу, постановки голосу, в чому й полягав індивідуальний підхід до кожного студента. Літургійний спів (дир. Ярослав Вуйцик) зосереджений на проспівуванні різних гласів, що часто трапляється в дяківській практиці.

Організатори курсів зазначають, що важливим для його учасників є усвідомлення постійної праці над собою, адже комплексне вивчення тексту й уставу, богослов'я та співу потребує вдосконалення через практику в парафіях. Тому всіх запрошують до Літньої школи в Новиці 23—28 червня цього року.

Збори Союзу українців Підляшшя в Більську

31 березня в осередку Союзу українців Підляшшя в Більську-Підляському відбулося засідання Головної ради СУП. На ньому встановлено дату з'їзду — 23 червня 2019 року. Обговорено справи, що стосуються запланованого, вже шостого, з'їзду головної організації підляських українців, під час якого, між іншим, буде обрано нові керівні органи СУП.

Під час засідання члени головної ради розглянули також питання поточної діяльності, пов'язані з реалізацією проектів культурного та навчального характеру. Присутні передусім зосередилися на обговоренні ідей, які стосуються цьогорічних відзначень 25-ліття відновлення навчання української мови на Підляшші. Заходи, пов'язані з цим ювілеєм, пройдуть, зокрема, у рамках Фестивалю української культури «Підляська осінь» у співпраці з Початковою школою № 4 у Більську, де вперше в 1994 році з'явилися уроки української мови як рідної.

Питанню навчання української мови на Підляшші буде також присвячена III Підляська українська наукова конференція, організована Підляським науковим інститутом у співпраці з Союзом українців Підляшшя.

Благодійний аукціон у Перемишлі

Фото Касі Комар-Мацинської

17 березня в приміщеннях греко-католицької консисторії відбувся благодійний аукціон ікон, написаних учасниками студії іконопису «Божидар», яка уже другий рік продовжує свою діяльність при Народному домі в Перемишлі. Викладачкою іконопису є іконописець та богослов Надія Карвацька зі Львова, а ініціаторкою створення студії майстриня витинанкарства — перемишлянка Марія Мричко.

На аукціон виставлено сім ікон із зображенням архангела Гавриїла та розп'яття Христового. Усі ікони знайшли своїх нових власників, зібрано близько 5000 зл. Кошти передано на лікування дитини з Червонограда, яка хворіє на СМА (спінальна м'язова атрофія). Студія «Божидар» продовжує свою діяльність. Слід сказати, що її учасниками є не тільки місцеві українці, але й поляки, зацікавлені мистецтвом іконописання.

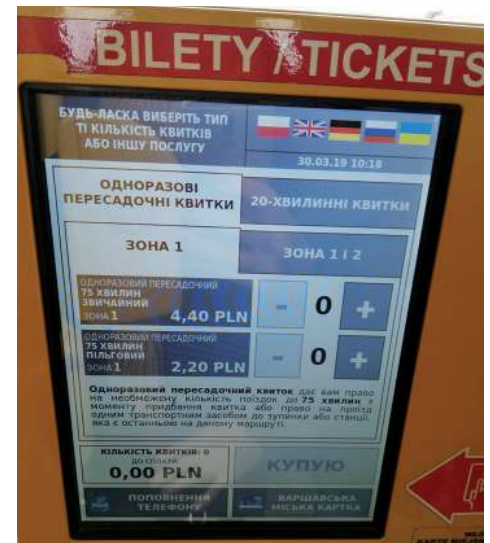
Презентація книжки про творчість Новосільського

11 квітня у Варшаві відбулася презентація книжки «Новосільський — сакральне мистецтво: Підляшшя, Вармія та Мазури, Люблін». Видання присвячене сакральній творчості Юрія Новосільського — одного з найбільших художників XX століття з Польщі, який має українські корені. Книга є другим томом широ-

кого дослідження, яке є каталогом проектів і робіт мистецтва сакрального мистецтва краківського художника. Перший том був написаний більше трьох років тому й стосувався Малопольщі. Другий том документував роботу Новосільського в трьох регіонах: теперішнього Підляського, Вармінсько-Мазурського та Люблінського воєводств. Альбом містить історичний опис та іконографічний аналіз об'єктів, а також близько 600 фотографій, авторами яких є Петро Савицький, Богуслав Флоріан Скок та Гжегож Еліасевич. У книзі також містяться численні архівні фотографії, що документують інтер'єри, які вже не існують — перфарбовані або знищені.

Юрій Новосільський — це художник, іконописець, графік, сценограф, теоретик мистецтва, православний теолог. Створив власний неповторний художній стиль. Митець поєднував у своєму малярстві дві філософії — західну і східну, дві культури — польську та українську. Попри те, що Новосільський — сучасний художник, він був заглиблений у візантійську традицію. Українській громаді в Польщі він відомий, зокрема, як творець іконостасу та інтер'єру греко-католицької церкви Воздвиження Чесного Хреста в Гурові-Ілавецькому та розписів греко-католицької церкви Різдва Богородиці в м. Білий Бір, яку він теж проектував.

У білетоматах Варшави з'явилася українська мова

Досі в польській столиці квиток можна було придбати польською мовою, а також англійською, німецькою та російською.

Тепер з'явилася ще одна мова обслуговування — українська.

Такий мовний варіант існує ще з минулого року в Познані та Вроцлаві. Під кінець 2018 року білетомати запрацювали українською також у громадському транспорті в місті Лодзь. У кожному з цих міст причини були подібні. Громадяни України є значною частиною їхньої спільноти, а додатковий варіант у квиткових автоматах, що не є технічно складним завданням, полегшує українцям життя.

Згідно з даними Управління міста Варшави, за минулий рік кількість громадян України, зареєстрованих із метою постійного або тимчасового проживання в польській столиці, становила близько 7 тисяч осіб. Ймовірно, у Варшаві може бути навіть кілька сотень тисяч українців (оскільки частина з них приїхала по безвізовому режиму або ж на підставі візи).

Кобзарські вечори в Народному домі

Кобзар, заслужений артист України Тарас Силенко з Києва був гостем перших кобзарських вечорів у Народному домі. Концерт відбувся 1 квітня в театральному залі установи й тривав дві з половиною години. «Це має бути початок циклу зустрічей з автентичною, кобзарською творчістю», — каже ініціатор події Ігор Горків. Музика, яку презентує Силенко, є унікальним носієм настрою козацької доби в Україні та символом багатства нашої культури.

Кобзар виступив також в Єкуменічному старечому домі в Пралківцях, школі ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі та на шевченківському концерті в Ряшеві, організованому місцевим пунктом навчання української мови за підтримки Почесного консульства України в Ряшеві.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

Підтримка українців за кордоном?

У середині березня депутатка від президентського Блоку Петра Порошенка Оксана Білозір внесла законопроект щодо посилення державної підтримки українців за кордоном. Він передбачає створення картки українського мігранта та Фонду добробуту українських мігрантів, що існуватиме за рахунок сплати внесків трудових мігрантів. І цим багато в чому нагадує ініціативу української держави щодо статусу закордонного українця, яка із гуркотом провалилася.

Трохи передісторії: 15 років тому українська держава прийняла закон «Про закордонних українців», яким передбачалася низка покращень для осіб українського походження з-поза території України. Створювалася Національна комісія з питань закордонних українців — згідно зі змінами від 2015 року, до неї входять неабияке гроно чиновників рівня віце-міністрів: закордонних справ, культури, європейської інтеграції, освіти і науки, соціальної політики, юстиції чи заступник голови Держкомтелерадіо.

У прес-релізах про діяльність комісії, однак, рівень репрезентації та ступінь нагальності вирішення проблем закордонних українців досить резонує із результатами діяльності. Комісія, як і раніше, зосереджується на видачі карток закордонного українця (у серпні минулого року по неї звернулося 220 громадян Латвії, Білорусі, Молдови, Туркменістану, Казахстану, Австралії, Австрії, Аргентини, Куби, Коста-Ріки).

Про перипетії отримання цього документа і його малозмістовний статус «НС» неодноразово писало, можливо тому в переліку немає громадян Польщі. Документ дає переваги під час навчання в Україні (можливість скористатися з державного замовлення) і спрощує перебування в Україні понад 90 днів. В інших аспектах документ є радше символічним.

Дивлячись на 15-річний досвід дії закону, можна ствердити: попри добрі наміри діаспори і української держави, закон не стимулював системної співпраці. Вона розвивалася скоріше завдяки персональним зв'язкам і політиці Світового конгресу українців, а не законодавчих ініціатив офіційного Києва.

Час на мігрантів

У зв'язку з цим цілком реальним видається сценарій, що у випадку прийняття законопроекту авторства Оксани Білозір, навіть при добрих намірах, закон спровадився б до видачі символічної картки українського мігранта — тобто документа, «що видається трудовому мігранту після внесення його до Єдиної інформаційно-аналітичної системи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зовнішньої трудової міграції та сплати членського внеску до Фонду добробуту українських мігрантів», — читаємо в проекті закону.

Більшість положень цього проекту присвячено саме Фондові добробуту українських мігрантів. Він має функціонувати з внесків мігрантів, ними ж забезпечувати соціальні права для них. Це якого ж розміру мають бути ці внески?

Оксана Білозір.
Фото з фейсбук-сторінки Оксани Білозір

Окрім дотеперішніх форм працевлаштування громадян України за кордоном (зараз українці шукають праці переважно через агентства, котрі мають офіси в Україні), додається також можливість працевлаштування українця за кордоном державою (!!!). Поминаючи питання — як українська держава хоче шукати робочі місця за кордоном і чи не братиме кошти за посередництво — у цьому випадку мігрант муситиме пройти усі передбачені законом стежки: зареєструватися в реєстрі мігрантів, отримати картку трудового мігранта, сплатити внесок та страховий поліс, виданий державною страховою компанією. А може легше самостійно, беручи до уваги, що картки закордонного українця затримувалися на досить довгий час?

Загалом законопроект нагадує спробу підмінити державою все те, що вже є на ринку: агентства працевлаштування, страхові компанії і нотаріальні послуги.

Це — досить великий, специфічний і коштовний ринок. При всіх його патологіях я особисто маю сумніви, чи держава зможе замінити його ефективно. Замість його законодавчо впорядкувати, українська держава розпихається в проекті ліктями і стає ще одним гравцем.

Поставте будь-якому українському мігранту запитання — чи хотіли б ви, щоб ваша держава стала агентством посередництва працевлаштування за кордоном? Відповідь буде очевидна.

У коментарях О. Білозір наголошувала, що закон допоможе «унікати подвійного оподаткування». Тільки

що, по-перше, з більшістю держав із масовою міграцією з України такі закони підписані вже давно; а по-друге, пропозицією внесків до ще одного державного органу і обіцянкою соціальних гарантій проект якраз і вводить подвійне оподаткування, оскільки пропонувані соціальні права мігрантів захищаються податками, які вони вже платять в іноземних державах.

Пізніше О. Білозір у соцмережах пояснювала, що користується добрими практиками такої країни як Філіппіни (90-мільйонна корупційна острівна держава Азії із масовою міграцією до США з авторитарним президентом Дутерте). Пізніше, щоправда, коментар зник — проте загалом мігранти в соцмережах досить гостро критикували законопроект.

Чого забракло в проекті

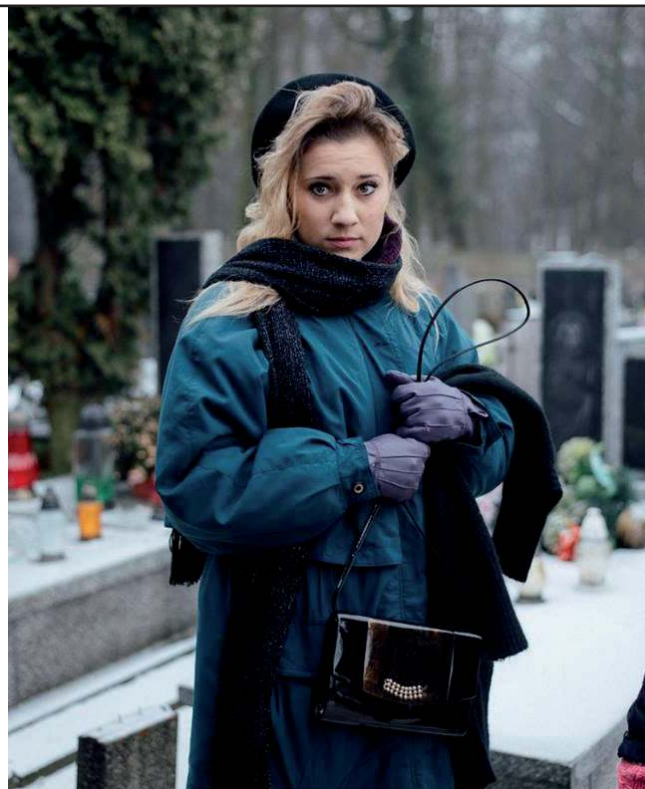
У законопроекті — і самому проекту, і його записам — забракло діалогу з реальними структурами, що працюють хоча б у країнах ЄС. Людина, котра навіть трохи орієнтується в працевлаштуванні в Польщі, читаючи проект, матиме враження, що це — сарказм над збіркою побожних бажань. Хоч би тому, що жодна держава, також Україна, не змогла ніколи поррахувати кількості українських трудових мігрантів, не говорячи вже про проведення серед них глибокої соціальної політики. А отже, закон писався з мінімальною консультатією із реальними структурами української міграції за кордоном.

Те, чого в проекті немає — це політичні права мігрантів, котрі досі слабо реалізуються і ніяк не впорядковані. Ідеться хоч би про можливість голосування за кордоном — кожна країна нав'язує мігрантам свої правила внесення до списку виборців. В Україні немає представників закордонної міграції в парламенті, а за половину складу Ради (мажоритарників) українці поза межами держави взагалі не можуть голосувати. Як показала остання виборча кампанія, немає кандидатів, котрі борються за «закордонні» голоси і роблять кампанію для мігрантів, з кількома ситуативними винятками.

Це, зі свого боку, викликає сьогоднішню ситуацію безвідповідальності української держави перед власними мігрантами. Мігрантам можна закинути будь-який проект без обговорення з зацікавленими, без «зворотного зв'язку» і без побоювання, мовляв, проголосують чи ні.

Можливо, перед наступною парламентською кампанією варто це змінити? ■

Igor ICAEB,
головний редактор portalu PROstir.pl

Польський фільм про українку переміг в конкурсі у Венеції

Фільм «Сашка» польської режисерки Катажини Лесіш отримав гран-прі міжнародного фестивалю короткометражного кіно «Ca'Foscari Short Film Festival» у Венеції. Стрічка, у якій грають польські та українські актори, є двомовною.

Драму показували уже на кількох кінофестивалях у Польщі. Зокрема, минулого року вона була нагороджена на конкурсі 43-го Польського кінофестивалю у Гдині, який є одним з найпрестижніших фестивалів у Польщі.

Дія фільму відбувається у 90-ті роки у невеликому польському місті. Молода українка Сашка отримує повідомлення про смерть людини, з якою багато років тому вона взяла фіктивний шлюб. Поліція почи-

нає ставити незручні запитання; з'являються спогади та обличчя з минулого. Драма розповідає про пошук власного шляху і остаточне закриття певних розділів життя.

Головну роль виконує Дарина Полуніна. Українка отримала акторську освіту в Києві, після чого встигла зіграти всього в декількох роботах, також була обрана на роль Лесі Українки в автобіографічному фільмі, присвяченому 148-річчю з моменту її народження 25 лютого 1871 року.

Другопланову роль Альони, приятельки головної героїні, зіграла українка з Польщі Оксана Терепенко. Нагадаємо, що Оксана є виконавицею головної ролі в стрічці «Олена», яка була представлена на одному з найвідоміших кінофестивалів світу в Каннах в категорії короткометражних фільмів. Крім акторства, вона те режисеркою театру «Навпаки», який популяризує українську культуру та літературу в Польщі. ■

◀ Оксана Терепенко у ролі Альони.
Фото з facebook.com/SaszkaShortFilm

Павло ЛОЗА

УКРАЇНА

Виборче шоу

Результати першого туру підтвердили ті дані, які прогнозували екзит-поли, а ще раніше – опитування громадської думки. Перше місце посів комік Володимир Зеленський, друге – президент Порошенко, Юлія Тимошенко не потрапила у другий тур. Однак це не означає, що сюрпризів на цьому етапі не було. Значно гірше, що події перших днів після першого туру несуть в собі безпосередню загрозу. Йдеться про те, що вибори можуть перетворитись на справжнє шоу.

Джерело: Дзеркало тижня

4 квітня Центральна виборча комісія обробила 100% протоколів. Володимир Зеленський набрав 30,24%, Петро Порошенко – 15,95%. Екс-прем'єрка Юлія Тимошенко – 13,40%. Явка склала 62,8%.

Виборці Зеленського існують. Їх багато

Насамперед не виправдались сподівання противників Зеленського. Вони з усіх сил вірили, що більшість прихильників актора-коміка не підуть на дільниці і залишаться віртуальними виборцями.

Однак команда Зе, адже саме так окреслює свого лідера оточення кандидата, в останні тижні зробила чимало, щоб мобілізувати своїх прихильників. Це перший український кандидат, який настільки широко використав соціальні мережі. Саме вони стали головним каналом комунікації з молодими виборцями.

У той же час, йдеться не про Facebook, а, перш за все, Instagram, який є найпопулярнішою мережею серед молоді. Його вже використовують 11 мільйонів українців віком до 30 років. Другим каналом зв'язку була мережа Телеграм. До виборів команда Зе щодня публікувала повідомлення і відео, агітуючи за свого кандидата.

Зеленський також мав у своєму розпорядженні телеканал 1+1, що належить Коломойському, де в суботу, коли була обов'язковою виборча тиша, кілька годин показували серіали та комедійні виступи за участі Зеленського.

На результат виборів вплинув сильно катастрофічно низький рівень довіри до нинішньої влади у суспільстві. За даними дослідження Інституту Геллапа, у 2018 році Україна посіла перше місце за «антирейтингами» – лише 9% громадян довіряли владі.

Тому можна сказати, що переміг кандидат, який об'єднав електорат протесту. І Зеленський фактично справді об'єднав різні регіони – він переміг у всіх областях, крім трьох на Західній Україні та двох у східних.

Зеленського звинувачували у тому, що він уникав медіа, адже йому немає чого сказати. І дійсно, якщо ви послухаете деякі з його заяв, виникає саме таке враження. Але, наприклад, у лютому президентські вибори у Сальвадорі виграв Наїб Букеле, який також не відповідав на запитання журналістів і не брав участі у дебатах. Втім, на відміну від Зеленського, він мав політичний досвід.

Порошенко – mission impossible?

Розрив між Зеленським і Порошенком з його другим місцем досить великий. Петро Порошенко досі має шанси на перемогу, але вони маленькі. Усе залежить від того, як розділяться електорат тих кандидатів, які випали з перегонів, а також, які аргументи використає Порошенко, щоб переконати цей електорат. Чи зможе президент перехопити так званий патріотичний електорат і охопити хоча б частину молодих виборців?

Після першого туру президент опублікував пост на Фейсбуці під назвою «Я починаю боротьбу за другий тур». У ньому він писав, що робить це, незважаючи на «кремлівських агентів» і «олігархів – біженців» [мова йде про Ігоря Коломойського]. За словами президента, доля призвела до того, що у другому турі він зустрінеється з «маріонеткою Коломойського».

Діючий президент, як і колишня прем'єрка-міністра Юлія Тимошенко, є лідерами антирейтингів. Президенту явно не стали у пригоді корупційні скандали, які відбувалися протягом його п'ятирічного терміну. Деякі з історій стосувалися людей, пов'язаних з його політичною силою або навіть оточенням. Як, наприклад, недавній скандал з «Укроборонпромом» і віцепрезидентом Ради національної безпеки і оборони України. А влада, яку середній українець ототожнює з президентом, у цьому питанні має далеко не найкращі показники.

З іншого боку, ті, хто голосував 31 березня у Києві, підкреслювали по-

зитивні сторони цього президентства – скасування віз до ЄС, дипломатичні здібності Порошенка і його жорстка позиція щодо Росії.

Тимошенко – знову на виліт

Найбільші втрати у першому турі понесла Юлія Тимошенко, посівши третє місце, адже минулого року протягом багатьох місяців вона залишалась лідером виборчої гонки. Після першого туру Тимошенко заявила, що хоче зосередитися на парламентських виборах, які відбудуться восени. В той же час, коментуючи свою невдачу, вона заявила, що результати фальсифікував президент Порошенко, який забрав частину її голосів.

На думку Тимошенко, чинний президент купив голоси абонентів через субсидії, доплати до пенсій. Вона також вважає, що кандидатура Юрія Тимошенка була зареєстрована, щоб відібрати в неї голоси. Його ім'я було на бюлетені саме під ім'ям лідера Батьківщини.

Експерти, у тому числі політичний аналітик Володимир Фесенко, зазначають, що серед 39 зареєстрованих кандидатів було чимало так званих технічних кандидатів. Колишня прем'єрка заявила, що більше одного відсотка виборців відмітили у бюлетені і її, і Юрія Тимошенка. Отже, їх голос виявився недейсним. Тим не менше, вона підкреслила, що не має наміру звертатися до суду. На її думку, суд повністю підпорядкований нинішньому президентові.

Несподіванки

Невдача спіткала не тільки Тимошенко. Лише кілька місяців тому деякі українці, які не хотіли вибирати між Порошенком і Тимошенко, пов'язували надії з колишнім міністром оборони Анатолієм Гриценком. Його назвали кандидатом від об'єднаної демократичної опозиції. Незважаючи на виведення з виборчого списку кількох кандидатів (на користь Гриценка) і укладення політичного альянсу з мером Львова Андрієм Садовим, Гриценко набрав 6,91% голосів.

Цікаво, що відразу за ним, з результатом трохи більше 6%, йде колишній голова Служби безпеки України Ігор Сметко. Його результат, безсумнівно, доволі успішний, враховуючи, що кілька місяців тому більшість громадян його практично не знали. Але з осені Сметко раптово з'явився на телеканалах, його активно пропагували.

Юрій Бойко – колишній міністр енергетики і віце-прем'єр за часів Віктора Януковича, досяг ще більшого успіху, посівши четверте місце з 11,67% голосів. Цей проросійський кандидат (22 березня він поїхав до Москви на зустріч з прем'єр-міністром Дмитром Медведєвим) переміг на Донбасі у Донецькій та Луганській областях. Він також отримав хороший результат на півдні країни.

Боротьба за дебати

До першого туру фактично перші три кандидати не вели між собою дискусій. Лише Юлія Тимошенко з'явилася у телестудії, яку залишила через кілька хвилин, оскільки її суперники на дебати не прийшли.

Однак 73,5 % виборців, за даними Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та Київського міжнародного інституту соціології, бажають проведення дебатів між суперниками.

Відтак 2 квітня громадське телебачення звернулось до громадян з про-

ханням підтримати ідею дебатів у соцмережах, проставивши теги #хочубачитидебати, #дебати_челендж.

«Звертаюся до Петра Порошенка. Ви кличете мене на дебати. Мріяли, що я втечу відморожусь, заховаюсь. Ні. Я це не ви у 2014 році», – сказав 3 березня Зеленський, апелюючи до ситуації на попередніх виборах, коли Порошенко не погодився на дебати з Тимошенко.

Комік висунув умови. По-перше, дебати мають відбуватися на Олімпійському стадіоні, де у 2012 році відбувся фінал футбольного чемпіонату Євро – 2012. Під час зустрічі повинні бути присутніми журналісти, право на трансляцію дебатів слід надати усім телеканалам.

Однак це не все. Зеленський запропонував провести медичні експертизи, щоб виборці переконались, що серед кандидатів немає алкоголіків та наркоманів. На роздуми Зеленський дав 24 години.

Відповідь президента з'явилася в Інтернеті у ніч з середи на четвер.

«Володимире Олександровичу. Я радий, що ви, хоч і якось невпевнено, але прийняли запрошення провести дебати. Ми з вами дуже різні. Головна відмінність – стрілки наших геополітичних компасів показують в діаметрально протилежні сторони світу», – сказав Петро Порошенко. І додав: «Дебати – це не шоу. Виборча кампанія – це подія, яка визначає майбутнє країни, нації на роки і десятиліття вперед. Тут не до жартів. Бути президентом і верховним головнокомандувачем – це не гра, це не бажання сподобатися. Бути президентом і верховним головнокомандувачем – значить нести відповідальність за людей, нести відповідальність за країну і всередині України, і на міжнародному рівні».

Порошенко зазначив, що керівні принципи щодо дебатів закріплені у законодавстві, проте він прийняв виклик Зеленського: «Але стадіон, так стадіон. Я чекаю на Вас, Володимире Олександровичу».

Порошенко також запропонував пройти медичне обстеження на стадіоні у п'ятницю о 9 зранку. Лунали навіть коментарі, що Порошенко перехопив ініціативу. Того ж дня штаб Зеленського сказав, що довіри до лабораторії на стадіоні немає, а тому запропонував президентові, що Зеленський прийде в п'ятницю о 8 зранку до лабораторії «Євролаб». Щоб цього не здалося замало, Зеленський звернувся до Тимошенко з пропозицією, щоб вона очолила дискусію між ним і президентом.

Дебати чи агітація?

Кандидати, звичайно, мають право зустрічатися і дискутувати перед камерами, де і коли вони хочуть, оплачувати подібні зустрічі зі своїх виборчих фондів. Однак, за словами Центральної виборчої комісії, це буде розцінене як виборча агітація. Відповідно до Закону про вибори, офіційні дебати повинні відбуватися в останню п'ятницю перед другим туром, тобто, 19 квітня. Отже, дебати повинні організувати громадське телебачення. Фінансування здійснюється з бюджетних коштів, виділених на вибори. Громадське телебачення може організувати дебати на стадіоні, але комерційна ціна оренди буде проблемою.

Таким чином, досі невідомо, чи відбуватимуться дебати. І вони мали б передовсім послужити інтересам виборців, а не перетворюватись на зброю політтехнологів обох штабів. ■

Петро АНДРУСЕЧКО,
Київ

Що з тією математикою?

Останнім часом про неї голосно та з острахом говорять учні, а отже й батьки. Математика – одна з найдавніших наук (від грец. – знання) про кількісні співвідношення та просторові форми дійсного світу. Законам математики підлягає все, що нас оточує.

Пропоную увазі читачів роздуми на тему цього шкільного предмета від чудової вчительки математики, яка має велике визнання в освітянському світі.

Розмова з Анітою ГНАП — досвідченою педагогінею підваршавських загальноосвітніх шкіл.

Розкажи, будь ласка, як навчання математики виглядало в минулому і тепер. Які з'явилися проблеми, що ними зацікавилися навіть найвищі інституції Польщі?

Моя робота в середній школі розпочалася ще в 60-х роках минулого століття. Тоді педагогічні кадри, з якими мені довелося працювати, — це були вчителі або з довоєнною освітою, або ті, що після війни закінчували вчительські семінарії, вищі педагогічні школи або університети. Я математичну освіту здобула у Гданському університеті, а перед тим закінчила Педагогічний ліцей № 1 у Бартошицях.

Хочу підкреслити, що вчитель завжди був добре підготовлений до роботи. Матеріал, тобто тема уроку, завдання, які треба зробити в класі та вдома, він мав представлений в письмовому вигляді. Педагоги ділилися своїм довголітнім досвідом із молодшими колегами. Принаймні я працювала в такому педагогічному гроні. Молодий учитель протягом трьох років мав обов'язок писати конспекти. Програма навчання для кожного класу повинна бути розписана на лекційні теми та внесена до шкільного журналу. Після трьох років ми писали тільки скорочені плани лекцій.

Усе це робилося для того, щоб дирекція школи або контролюючий орган могли перевірити реалізацію програми.

На посаді віце-директорки ліцею я переконалася, що випускники педагогічних ліцеїв (існували до 1970 року — *ред.*) чи вищих педагогічних шкіл мали добру дидактичну підготовку. Це було видно під час вчительської практики (*hospitacji*) після проведення уроку.

Хто нині навчає математики у школах? Чула, що у великих містах бракує вчителів, бо добрі математики йдуть до корпорацій.

На мою думку, це повинні бути вчителі з математичною вищою освітою та педагогічною підготовкою.

▲ Аніта Гнап.

Щоправда, деякі вищі навчальні заклади пропонують післядипломне дворічне навчання математики, хімії чи фізики, яке дає педагогічну освіту. Нині вчителя на роботу приймає директор школи, і він бачить диплом і кваліфікації такого кандидата.

Найвища контрольна палата оприлюднила рапорт про стан навчання математики в польських школах. Цифри вражають! Кожен шостий учень не склав математику на maturі. 42% отримали допустиму оцінку.

Результати поганого, хаотичного навчання, які і я спостерігаю, — це страх для учнів і батьків.

До моменту введення гімназій (перша реформа) програма навчання була стабільною. Вчителі добре орієнтувалися в ній. Застосовували переві-

рені правила й методи контролю знань учня. Звичайно, пристосовуючи їх до світових вимог і змін. У своїй праці вчителі вводили елементи комп'ютеризації. Навчання (початкова школа — 8 класів та середня — 4 класи) завершувалося випускним екзаменом (*matura*). Молодь могла продовжувати науку в закладах вищої освіти й там не мала проблем із математикою.

Нині спостерігаємо, що учень має прогалини в знаннях із попередніх шкільних років: або вже не пам'ятає матеріалу, або поверхнево вчив певні розділи математики.

Чого найчастіше не знає?

Завдання зі ступеня (*działania na potęgach*), геометрія з тригонометрією, геометрія простору, функції та теорії ймовірності (*rachunek prawdopodobieństwa*). Ці прогалини мають різні причини — від незнання таблиці множення до нерозуміння основних математичних понять. Потім одне накладається на друге... і дитина знеохочується чи починає боятися. Наслідки бувають прикрі, зокрема, наприклад, втеча з уроків тощо.

То як нам вийти з цієї ситуації?

Для математики, щоб добре її вчити і навчатися, потрібна солідна програма (програмні основи), добрий підручник, відповідно багато годин лекцій на тиждень, щоб учитель реалізував програму, а молодь могла її засвоїти. І ще важлива відповідна винагорода вчителів за їхню важку дидактичну працю. Тоді вони викладатимуться на 100%, допомагаючи деяким учням навіть позалекційними годинами.

То з чого освітні реформатори повинні почати, щоб «оздоровити» викладання математики?

Вважаю, що насамперед треба глибоко проаналізувати «програмну основу з першого по дванадцятий клас». Матеріал підкріплювати глибинними дослідженнями. Кількість годин на тиждень повинна бути підібрана так, щоб вистачало часу на нові теми і їх засвоєння. Збільшити число годин математики за рахунок другорядних предметів.

Математику треба вчити на уроці, а для цього необхідна відповідна кількість дидактичних годин. Треба ж ще навчати дітей логічного мислення, адже говоримо про науку, яка послуговується методом дедукції (виведенням детальних суджень із загальних — прим *ред.*).

Що треба робити, щоб дитина набувала впевненості?

Математична освіта в середній школі повинна вдосконалювати вміння аналізу та самостійного пошуку інформації. Вести так заняття, щоб учень умів бути активним у групі (дискутувати) та розв'язував проблему у творчий спосіб, а також знав, як послуговуватися інформаційними технологіями. Математичний виклад вчителя — близько 15 хвилин, щоб діти не нудьгували, а потім активізувати учня роботою над завданням. На мою думку, треба створити пілотажну програму й реалі-

зувати її у визначених школах. Потім, на підставі відповідних досліджень, скликана комісія повинна створити нову програму.

А як досі виглядає методика навчання?

Насамперед робиться ставка на перевірку знань (хоч не всюди), і тут найбільш поширена методика тестування. У більшості шкіл наука математики базується на роботі зі збірником завдань, за певною схемою.

Найвища контрольна палата (Najwyższa Izba Kontroli – NIK), аналізуючи погані результати навчання математики, пропонує тимчасово відмінити обов'язковий випускний екзамен із математики до часу покращення рівня навчання.

Особисто я як досвідчена вчителька математики вважаю, що відмінити не треба. Натомість рекомендую вести екзамен за профілем. Змінити кількість завдань та систему оцінювання.

Коли дитині не «йде» математика, то батьки шукають порятунк у роботі з репетиторами. Це обтяжує учня (забирає вільний час) і батьків, які витрачають кошти. У чому секрет, що діти, які потрапляли до тебе на кілька додаткових уроків, успішно складали екзамен із математики?

Я пропрацювала в середній школі 54 роки. Матеріал програми навчання знала на пам'ять. Під час індивідуаль-

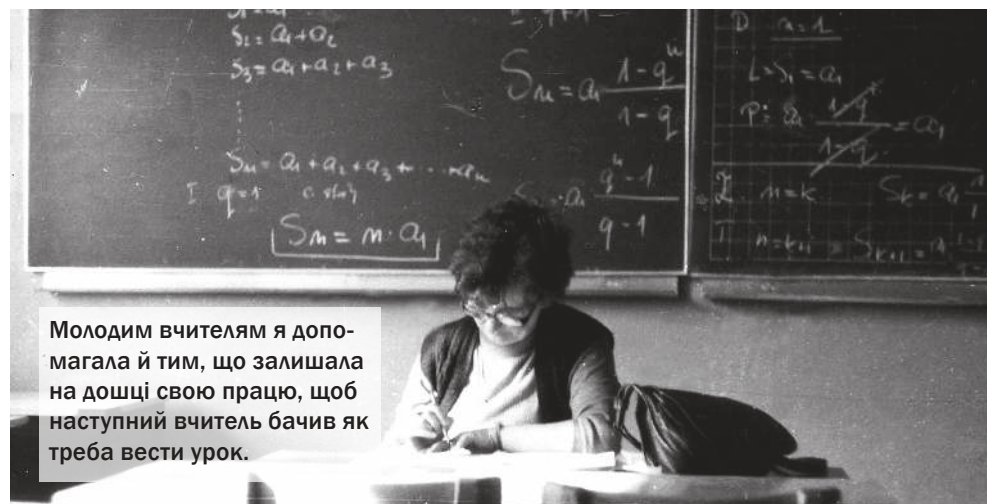
ного навчання могла швидко зорієнтуватися, які учень має прогалини в знаннях. І треба було за короткий час їх заповнити. З дитиною я завжди вела спокійну розмову про те, що треба зробити, заохочувала й мотивувала до праці. У разі потреби терпляче пояснювала аж доти,

доки учень не зрозуміє і не розв'яже проблему самостійно або з моєю допомогою. Наступного разу бувало вже краще. Дитина набиралася відваги. Я не проявляла здивування, коли учень не знав навіть очевидних речей. Адже йшлося про те, щоб його не блокувати, а заохочувати до дальшої науки. Показати йому — якщо захоче, то все може сам зробити.

І насамкінець хочу зауважити: добре засвоєні основи математики допомагають вмінню логічно мислити й вільно орієнтуватися у світі, насиченому продуктами технічного прогресу. Математика потрібна всім, включно з гуманітаріями.

Наталя КРАВЧУК

Фото з домашнього архіву
Аніти Гнап

Молодим вчителям я допомагала й тим, що залишала на дошці свою працю, щоб наступний вчитель бачив як треба вести урок.

Поради для підготовки до maturи

1. Зроби план приготувань. У календарі зазнач дні праці.
2. Склади список того, що не вмієш або що справляє тобі найбільший клопіт, і подумай, як можеш подолати труднощі.
3. Якщо чогось не розумієш, запитай колегу або вчителя.
4. Стресом на екзамені може бути для тебе час. Роби вдома вправи з розв'язування завдань із годинником у руках.
5. Не відкладай навчання на пізніше, бо перед іспитом можеш не встигнути.
6. Навчися радіти навіть маленьким успіхам, а це заохотить тебе до подальшої праці над підготовкою до екзамену.
7. Іспит з математики — це один виклик, який подолаєш. Тільки не драматизуй, що лишилося мало часу. Треба розібратися тільки з 10-ма розділами з математики. Без сумніву встигнеш.
8. У XXI столітті математичні уміння — дуже цінні, тож екзамен з математики варто скласти. УСПІХУ!

ГРОМАДА

Шевченко – з публікою, публіка – з Шевченком

Цьогорічний перемиський шевченківський вечір був інший, ніж ті, до яких звикли глядачі та слухачі, мабуть, не лише в Перемишлі. Організатор, перемиський гурток Об'єднання українців у Польщі, вирішив відійти від традиційної концертно-сценічної (подекуди з присмаком «естради») формули й зробити ставку, так би мовити, на співпрацю з публікою, чи навіть ширше – з громадою.

На сцені не з'явився жоден більш чи менш професійний колектив, не було навіть самодіяльних гуртів. На сцені взагалі ніхто не з'явився, тому що всі, хто виступав, робили це на невеличкому, виділеному перед глядацьким залом, майданчику, а публіка сиділа півколом на стільцях. «Артисти» (чому в лапках — напишу нижче) до і після своїх виступів також сиділи між людьми, що підсилювало враження причетності публіки до дійства.

Авторки концепції — Катерина Комар-Мацинська та Тетяна Наконечна — заздалегідь попросили «статисти артистами» звичайних членів української громади Перемишля. Під «звичайними» маю на увазі таких, які на шодень не займаються артистичною діяльністю, тому й пишу «артисти» в лапках. Ці особи підготували художнє читання самостійно обраних творів Великого Кобзаря та інших українських авторів, так би мовити, послідовників Шевченкового слова. Кожен із них також коротко розповів, чому вибрав той або інший твір. Деякі згадували якусь подію зі свого життя, пов'язану з шевченківською тематикою.

На початку вечора ведуча Катерина Комар-Мацинська розповіла про концепцію урочистості, декламуючи вірш Івана Драча «Виклик».

Юрій Левосюк.

Юрій Левосюк полонив публіку бравурним виконанням вірша «До Основ'яненка» під бриніння бандури (не плутати зі «звучанням»).

Ігор Горків, Михайло Шахмат і Андрій Комар поділилися своїми «шевченківськими спогадами» з часів дитинства, середньої школи та університетських років. Розповіли з чим їм асоціювався Шевченко, який це мало вплив на їхнє життя, як усе це виглядає зараз, із перспективи прожитих років.

Олександра Стець.

Виступив також (з відеозапису) владика-сенйор Іван Мартиняк із дуже цікавою розповіддю-проповіддю, яка базувалася на вірші «І мертвим, і живим, і ненародженим». Саму поезію після доповіді владики зачитала Романа Золотник.

Про свій улюблений вірш (також із відеозапису) розповіла Юстина Блюй, перемисьлянка, стажистка опери в Цюриху. Це поезія Василя Стуса, яка розповідає про мотивацію до праці творчої людини.

Улюблена пісня Кобзаря «Забіліли сніжки» зазвучала у виконанні гурту «Добрий час» із Перемишля, під художнім керівництвом Тетяни Наконечної.

Іншим музичним елементом вечора став виступ спеціального гостя, бандуриста Тараса Силенка з Києва, повноцінний концерт якого відбувся наступного дня.

Окремо треба відзначити появу на сцені-«несцені» молодих артистів — учнів останніх класів початкової школи й перших класів ліцею: Наталії Кіх, Петра Кіха, Максима Наконечного, Теодора Фіцака, особливо виконання авторського вірша молодого перемисьлянина Омеляна Фіцака.

Кожен із тих, хто читав вірші, заслуговує на похвалу й оплески, але не вистачить місця написати про всіх.

Одним із небагатьох традиційних елементів заходу було виконання хором Перемисько-Варшавської архієпархії УГКЦ під диригуванням Ярослава Вуйчика «Заповіту» на початку свята й «Реве та стогне» — на закінчення.

Завдяки описаній вище новаторській формулі захід був, можливо, трохи менш велелюдним, ніж зазвичай, проте набагато цікавішим. Добре це чи погано — кожен може оцінювати по-своєму, проте думаю, що ніхто з присутніх не визнав недільний вечір 31 березня 2019 року, проведений у театральній залі Народного дому в Перемишлі, втраченим часом. ■

Михайло ПУЛЬКОВСЬКИЙ

Фото з архіву

Катерини КОМАР-МАЦИНСЬКОЇ

«Мій декалог»

Кожен із нас визнає якийсь «декалог». Необов'язково це «десять заповідей», висічених на кам'яних таблицях, переданих Мойсеем Яхвою на горі Синай. Хоча й написані вони юдеєм для юдеїв, це не є перешкодою, аби також і поляки, як увесь загальний католиків, визнавали їх за фундамент своєї віри, замінивши суботу (шабат) на неділю як святий день, згідно з четвертою заповіддю.

Це може бути декалог моральних цінностей, дотримання або недотримання яких — у шоденному житті, в бізнесі, у стосунках між нами, — робить людину або «порядною», або «свинною».

У Польщі на наших очах триває перебудова, а радше руйнування дотеперішнього декалога вартостей, який будувався з такими зусиллями після 1989 року. Також того, що був підставою стосунків не лише поміж самими поляками, але й поляків з іншими народами, з іншими державами, зокрема з Україною й українцями.

Може, він не був ідеальним і, як закон Мойсея, універсальним. Однак у порівнянні з тим, що пропонує нам теперішня влада, він був просто порядним. Тепер це є декалог інфектив і ненависті. Проти всіх. І українців також. Звинувачення у вродженій, генетичній злочинності, націоналізмі, колаборації з гітлерівцями, публічно висловлена зневага до української державної символіки, заперечення української державності чи існування українського народу стали нормою, навіть у польському Сеймі.

Яким є мій декалог? Це, можна сказати, збір істин, якими я керуюся

в моєму житті та праці історика. Далеко йому до ідеалу, як і мені самому, але він мій. Вірю в нього й буду дотримуватися, незалежно від того, чи хтось визнає це ерессю або злочином. Поки ще можна.

«Мій декалог»

I. Окрім «польського народу», в Польщі живуть також «громадяни» — білоруси, литовці, німці, татари, українці, євреї та багато інших націй. Усі — я і ви — щоденною своєю працею та лояльною позицією щодо польської держави доводимо, що Польща є нашою Батьківщиною.

II. Акція «Вісла» була комуністичним злочином і злочином проти людства. Метою остаточного розв'язання українського питання в Польщі було виселення українців з їхніх етнічних земель і колонізація, а не ліквідація Української повстанської армії (УПА).

III. Українська повстанська армія і її воїни були, є і будуть для українців у Польщі героями, які захищали їх від примусової депортації до «совецького раю» (1944–1946) і під час акції «Вісла» (1947), від мордування польським підпіллям і військом. Боротися й гинути за вільну Україну, вірячи, що вона «воскресне», вірні до кінця даній присязі.

IV. Українці — жертви комуністичних і нацистських репресій — є єдиною категорією громадян Речіпосполитої, яких законом позбавлено права на визнання їхніх страждань несправедливими, права на перегляд виконаних щодо них судових вироків, права на відшкодування за ув'язнення, смерть і завдані кривди, згідно зі стандартами, які

закон гарантує всім полякам — жертвам комуністичних і нацистських репресій.

V. У Польщі після війни існували табори, в яких були ув'язнені й замордовані тисячі німців, шльонзаків і українців. Влада демократичної Польщі, яка після 1989 року визнала ув'язнення і смерть поляків у гітлерівських і сталінських концентраційних таборах злочинним геноцидом й засудила його, досі протриває визнанню ув'язнення українців у польському концентраційному таборі в Явожні (1947–1949) злочином комуністичним і злочином проти людства.

VI. Це польська держава й поляки були окупантами українських земель, а не Україна та українці — польських. «Волинська різня» була трагічним фіналом цієї багатовікової окупації, кривавою ціною, яку поляки заплатили за свою погорду супроти українців і нищення їхніх прагнень до незалежності.

VII. Під час II Світової війни в боротьбі з німецьким III Рейхом, зокрема — за визволення Польщі, полягло щонайменше 3 млн солдатів-українців — це у 25 разів більше, ніж під час війни на всіх фронтах полягло поляків, і набагато більше, ніж усіх вояків американської, англійської та французької армії, разом узятих (загалом близько 1 млн). Ставити Україну й українців у новому законі польського Інституту національної пам'яті поруч зі сталінськими й нацистськими злочинцями є образою пам'яті жертв, яких український народ зазнав під час війни в боротьбі з німецьким окупантом.

VIII. Кожен вбитий, полеглий, померлий під час війни має таке саме право на могилу та на увіковічнення, чи то у формі хреста, чи іншого знаку. Так само поляк, як і українець, юдей чи німець, воїн АК чи УПА, Червоної армії

чи німецького Вермахту. Використання їхньої смерті в тимчасових політичних цілях має бути заборонене законом, а знищення могил і місць пам'яті — підлягати покаранню й піддаватися засудженню.

IX. Лемки були, є і будуть частиною українського народу.

X. Не буде вільної Польщі без вільної України!

«Мій декалог» я написав під впливом зустрічі з пані Гражиною Станішевською (Grażyna Staniszevska), колишньою депутаткою Сейму та Європейського парламенту. Передусім це чудова жінка, з якою я познайомився на Facebook і підтримував, у міру моїх можливостей, під час акції висилання різдвяних посилок для родин полеглих українських воїнів. В одному зі своїх текстів я назвав її, трохи фамільярно, «Супер Гражиною». І не помилюся. Ця жінка з тих, з ким можна разом «красти коней». І не тільки!

Під час розмови пані Гражина сказала, що вже давно намовляла українців і поляків, аби сіли за «круглий стіл» і сказали, «не завиваючи в папірці», про все те, що найгіршого зробили один одному в спільній історії, аби нарешті, ціною навіть найболючішої правди, подати один одному руки «понад могилами». Щоб бути разом. Вона вірить, що ще не пізно.

Усупереч сподіванням пані Гражини, не адресую «декалога» до поляків. Я написав його з думкою про українців у Польщі. Аби знали, що не є самотніми у своїй правді. Аби пам'ятали, що є хтось, хто думає подібно, кому брехня болить так само, для кого бути українцем — це не привід для сорому, а для гордості. І що можна любити Польщу й Україну. ■

Д-р Євген МІСИЛО

Одновлена капличка

Гладышівська капличка недавно отримала нове життя. Мене тото тішит, але и сумує. Штож, кажды медаль має дві сторони. Зачну от той ясніжшой страны місяця, котри юж од понад 100 років розсвітлят небо над нашом каплицьом.

Збудував ю Іван Скрипак в 1892 році, Бога просил ньом о діти (так наші люде в селі о ні бесідуют). Ци дочекал ся їх? Того не знам, але знам, же память о ним буде існувала так долго, як долго в Гладышові капличка буде стояла, а в ній желізны ей двері. На дверях нашої капличкы увічноно рік будовы, імено и назвиско фундатора.

▲ Напис на дверьох каплиці.

Капличка зас одродила ся в 2017 році. Пишу, же зас, бо перше ей «воскресіння» мало місце в глибокім ПРЛ-у. Чисто іншы то были часы, іншы обставины, але и барз дуже подібного. Першы раз деси в роках 60-х ХХ столітя, наша капличка до цна остала розобрана. Товды и тепер вимагал того стан технічний той споруды. Найстарша была деревяна (з белі полученных на зруб), ошалувана и прикрита гонтом. Однавляну капличку за каждым разом мурувано. Першу прикрито дахівком, а гнешню бляхом.

До каждой все входило ся так само, все отверались и отверає тоти самы желізны двері. На кожді все горувал и горує тот сам прекрасни крест, ручна ковальска робота. Тішит ня тото, же тым разом крестови и дверьом привернено іх давну красу, очыщено з арджы и законсервовано. Крест замонтувано, так як на перші деревяні каплицы,

в середині даху, а не над фронтвом сьціном як в 60-х роках.

Девятнадцетовічняя каплиця не мала фундаментів, деревяны ей сьціны поставлено на осмох великих каміньох. Част олтарйова (всхідня) была заокруглена на тівко, на ківко зозволив на то зруб. Деревяна капличка мала красу, свою «душу», она то справила, же гладышовяне все барз ей цінили и барз ся ньом тішыли. По выселіню в нашім селі настало юж інше віроісповідання, але каплиця не перестала служыти молитві. Зато два разы ремонтувано ей. Навет комуна не дала ей рады, бо мы, стары гладышовяне, фурт стоїме за ньом муром, дбают тіж о ню и молят ся в ні и новы мешканці Гладышова.

Як юж ем повідал, два разы ей ремонтувано и за каждым разом по вилляню фундаментів роботы были перерываны. Не розходи ся мі ту о перерву вымушену часом вязання бетону. Як гнеска споминают товдышні фахівці, затруднены при першым ремонті, одповідны пеерельовскы службы заціквили ся розпочатыма роботами. Хыбаль хтоси товды в селі над тьма роботами давал тыхіцькі и гречни позір. Робітників од разу переслухано, але зроблено то юж дуже менше гречні, міцно іх перестрашено и абсолютні заказано дальшых околоремонтових робіт. Проблем розвязани остал при вспертю гладышовской еміграції, котра о право до ремонту каплиці упоминала ся «з-за Великой Воды». По іх інтервенції ремонтны роботы могли быти спокійні докінчены. При другим ремонті тіж гостила представників місцевої влады. Тым разом розбюрком каплиці занепокоїли ся мешканці села (и не лем они), а не служба безпеки. Повід той реакції был прозаїчни, не знались хто и чом розберат нашу капличку. Забралко простой інформації. Не знам хто и з кым варункы того ремонту узгаднял, ци дакы консультації в ті матерії взагалі мали місце. Напевно, перед розпочатьом ремонту не задбано о зобрания выстарчающей документації той молитвенной споруды. Влада хтіла добрі, а вышло як то в нас часто быват не за гарді. Дякувати Богу, стара добра засада (Не є того злого, што бы на добре не

вышло) ділала, замішання тото зродило добру зміну (з том добром зміном хыбал ем ся кус поспішыл, але о тім пак).

Завдякы особам необоятным на тото, што в нашім селі ся творит по розобраню сьцін и по вилляню новых фундаментів, владі достарчено документ, котри показувал як стара деревяна капличка выглядала. Оказало ся, же гладышовяне

Фотографія п. Штефана Дзюбіна з родинного архіву.

мают стару фотографію, зроблену місцевым фотографом-аматором (Штефан Дзюбіна апарат фотографічни мал од 1946 р. и першы знимкы выкликувал сам). На знімці видиме дві молоды учителькы, котры вчыли в наші школі и мешкали по сусідскы, а за нима нашу капличку. Видиме ей, штоправда, невыразні, але завдякы гнешнім технічным можливостьом маме вміру выразни зарис контурів ей сьцін и даху. (Фотографія вгорі) Знимка не циганит, хоц остріст уставлена была на пані, то и так фотографія тота вказує, же каплиця мала малу вежычку, закінчену гардым смуклым холмом. Завдякы той знімці — одреставрована гнешня капличка зас має вежу и холм.

Хочу повісти о ишы інші цікаві річы, же до архетипу навязано не лем вежычком и холмом. Нововымурувану капличку ошалувано. То нич, же гнешні шалюнок єст іншы, стари был вертикальні, зроблени з гонтів, а гнешня каплиця обложена єст горизон-

тальном шалюнковом дошком. Правда, шалюнок єст іншы, але єст. До того тіж прислужыли ся наші молоды майштрове, внуку сьвідків ставляня деревяной капличкы, той ишы з девятнадцетого віку.

Велика подяка належыт ся тіж и нашому молодому шолтысови, в 2018 році з його ініціативы подбано о одновліня міцно знищених оригінальных образів-ікон, котры од все в наші капличці были. Шолтыс нашол маляря и вшыткых мешканців заохотил, жебы грошом допомогли іх одновити. Допомогли, но и дір ци інших дакых зныщін в більшости образів юж не є. Каплиця єст одновлена, адже образы тіж.

Дошмарю ишы свої два грошыкы о ті другі темніжші страні ремонту, прецін обіцял єм. В одновлені капличці барз мі бракує прекрасного кольорового креста, котри в дверях, одданых до реновациі, ишы был. В «одреставруваных» крест єст, але, на жаль, барз дуже страстил зо своей старинной красы. Дале єст еднораменным-рівнораменным грецкым крестом, але гнеска не є в нім вписаного ініціалу Месиі (грецкой буквы «Х» — Χριστός). По мойому краса того креста юж не така, юж так крас не сьвітит як сьвітил перед ремонтом. Не знам кому перешкаджал його східні характер, правда, чысто го не затратил, дале єст грецкым єдно и рівнораменным крестом, але то юж не тот сам крест, не ма юж в нім його давньої красы. Оригінальні, котрого навет комуна не рушыла, правдоподібні міг створени быти з кольорового шкла, вытопленого в гладышівскі гуті. 13 жовтня 1815 рока хресном Josephusa i Ludwicusа была Marianna Klandzianowa, а при ні записано два цікавы слова: Glaasi kolor. По переведеню іх на наше выходит, же Марянна была або женом гутника, або сама была небылеякым гутником, бо потрафила вытопити кольорове шкло. Адже, уважам, же стала ся барз велика шкода, наше красне гладышівське кольорове шкло заступлено звыклыми шылками. Велика шкода.

Не вірю, жебы ніхто не надзорувал ремонту той старинной капличкы, же ніхто компетентни не помітил браку прекрасного кольорового вітража в ей дверьох. Знате, барз шкодую и болюю над том великом шкодом. ■

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Фото автора статті

(На жаль, з огляду на якість, не всі фотографії ми змогли помістити – ред.)

Іван Киризюк

Лемківщина

Над дикими садами,
Біля Ждині,
Над слідами існування,
Гойдає вітер,
Сріблиту
Корону Бескиду,
У знак проминання.
В Гладышові,
Дрімаять
В глиняному збаночку,
Засушені квіти
Тліє запах кадила,
По лемках
Спочилих в могилах.

Історія

Мапа ЗУНР: наша столітня історія

26 лютого у Києві вперше представили нову мапу Західноукраїнської Народної Республіки. На ній позначені всі українські землі, які на той час перебували під контролем української влади, зокрема – Закерзоння.

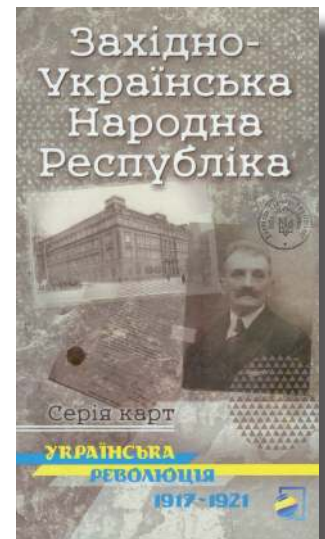
Мапа ЗУНР продовжила серію карт «Українська революція 1917-1921 років». Попередні випуски були присвячені періоду Центральної Ради та Української держави гетьмана Павла Скоропадського.

Нагадаємо, що 1 листопада 2018 року минула 100 річниця встановлення української влади у Львові та створення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Перебуваючи у складі іншої імперії, ніж решта території України, галицький політикум хотів насамперед об'єднання з Українською Народною Республікою (УНР) в єдину соборну державу. Місяць тому, 22 січня 2019 року, українці святкували сторіччя цієї події. Її називають кульмінацією Української національної революції першої половини XX століття.

Ще «гарячою», просто з типографії, мапу ЗУНР привезли до Музею української революції керівники творчої

групи – доктор географічних наук, професор Ростислав Сосса та доктор історичних наук, професор Микола Литвин. Історико-картографічний доробок висвітлює боротьбу за становлення української державності на територіях Східної Галичини, Північної Буковини та Закарпаття, які до I Світової війни входили до складу Австро-Угорщини. Видання містить одну основну та вісім додаткових карт, численні оригінальні ілюстрації (серед них – тогочасні українські гроші та поштові марки) та змістовне текстове доповнення до мап.

На основній карті показано встановлену рішенням Української Національної Ради у Львові від 19 жовтня 1918 року

територію ЗУНР та повіти, в яких українцям вдалося фактично взяти владу. Вони виділені блакитною лінією. Як зазначено, під контролем Галицької армії та цивільної адміністрації ЗУНР на західних рубежах перебували, зокрема, Чесанів, Ярослав, Порохник, Бірча, Сянік, Буківсько, Лісько, Балигород і Тісна. Приємне враження справляє написання топонімів в українській вимові з урахуванням місцевої специфіки (наприклад, Літовищі, Любича Королівська та ін.). Позначення сучасної лінії державного кордону дає чітке уявлення про чималу смугу українських земель за межами сучасної України.

Мапа показує тодішній адміністративно-територіальний поділ та основні події на західноукраїнських землях у 1918–1919 роках. Можна ознайомитися з картами Львова, а також Тернополя та Станиславова, куди через війну з Польщею тимчасово перебрався уряд ЗУНР. Є також текст про український рух на етнічних землях, де українська влада була короткотривалою. Це, зокрема, Буковина, Закарпаття і Східна Лемківщина. На звороті подано хронологію подій, зазначені головні персоналії; окрім цього, можна більше дізнатися про політику ЗУНР щодо національних меншин. Професор Микола Литвин акцентує увагу на цікавому моменті: службовці ЗУНР мали володіти, крім української, ще й ідіш та німецькою.

Окрема увага присвячена темам «Політичні сили», «Політика», «Освіта і культура», «Польсько-українська війна 1918–1919 років», «Галицька армія на Великій Україні», «Міжнародні відносини та дипломатія» і «Керівництво ЗУНР та Галицька армія в еміграції». Кожен текстовий блок доповнений світлинами, чотири останні з перелічених – окремими мапами.

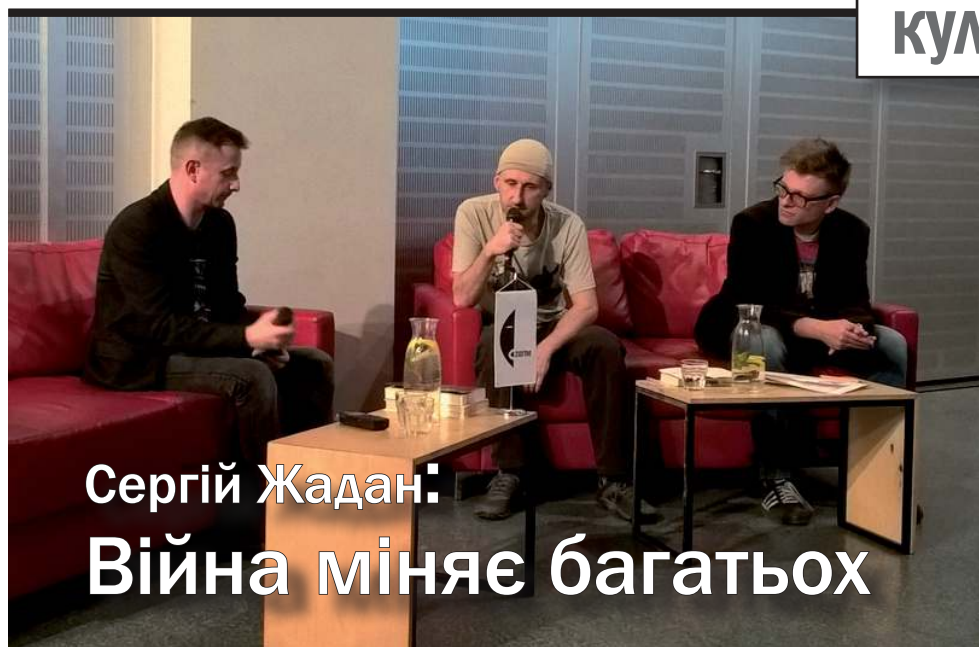
«На жаль, ми програємо науковий сусідам, оскільки в Україні досі нема державних осередків історичної картографії, які є в Польщі чи Росії. Українські історики та картографи працюють фактично на громадських засадах. Таким чином ми відгукуємося на потреби суспільства. Для молоді вже потрібні навігаційні проекти, цифрові технології», – говорить Ростислав Сосса, відповідальний за картографічне наповнення мапи ЗУНР.

Публікацію підготувало товариство «Українська Картографічна Група» за наукового сприяння Інституту історії України НАНУ (Національної академії наук) та фінансової підтримки Фонду Катедр українознавства (США). Наклад мап невеликий – 2 тисячі примірників. За словами професора історії Миколи Литвина, у майбутньому випускатимуть нові серії історичних мап. Як свідчать продажі, попит на такий візуально виразний і насичений, але й недорогий продукт зростає з року в рік. ■

Наталя КЛЯШТОРНА

КУЛЬТУРА

Сергій Жадан: Війна міняє багатьох

▲ Зліва направо: Сергій Жадан, перекладач Міхал Петрик, модератор зустрічі Лукаш Гжиміславський. Фото авторки статті

У фойє «Нового театру» у Варшаві 4 квітня відбулась презентація польського перекладу книги «Інтернат» Сергія Жадана – українського письменника, перекладача, громадського діяча, музиканта.

В рамках міжнародного туру Сергій Жадан завітав до Варшави із презентацією. У кінці березня автор розпочав тур містами України із музичним гуртом «Жадан і Собаки»*. До Польщі письменник приїхав вже без «Собак», зате потішив читача перекладом книги, яку цього року надрукувало польське видавництво «Чарне».

Українською мовою роман представлено читачам у 2017 році на міжнародному поетичному фестивалі «Meridian Czernowitz»*, що проходить у Чернівцях. (Рецензію на оригінальну версію книги можна прочитати у № 4 «НС», 29-01-2018).

Модератором заходу у Варшаві був Лукаш Гжиміславський, перекладав

Міхал Петрик (він також автор польської версії «Інтернату»).

Фойє «Нового театру» було переповнене. Серед присутніх багато польської та української молоді. В Україні давно вже стало традицією, що Жадана зустрічають наповнені зали, чи для того, щоб обговорити нову книгу, чи послухати концерт гурту «Жадан і Собаки». Та приємно, що молодь активно відвідує подібні заходи за участю Сергія і за кордоном. На зустрічі також були присутні посол України в Польщі Андрій Дешиця та російський перекладач творів Жадана на російську мову Ігор Белов.

Під час презентації обговорювали реальність головного персонажа книги Паші, футбол і російсько-українську

війну, рівень заангажованості українців у події на Донбасі.

Сергій Жадан охоче відповідав на питання модератора та слухачів, ділився своїми спостереженнями, наприклад, що, на його думку, громадяни України відчувають себе «недолюбленими».

«Дуже важливо, щоб ми, українці, перестали боятися любові як такої; перестали боятися бути відвертими та ширими; і взагалі перестали боятися. Бо, здається, у нас немає страхів. Натомість, коли нас потрібно налякати, нас дуже легко ввести у стан трансу і істерики, що фактично відбувається сьогодні. А страх – він з нестачі любові», – каже Жадан.

Також присутніх цікавили передусім реальність образу Паші, подій, що описані у книзі, і наскільки українці залишаються байдужими до того, що відбувається у країні.

«Інтернат» – це книга про українсько-російську війну. Головний герой роману Паша, тридцятип'ятирічний вчитель української мови. Його не цікавить політика, а тим більше війна, що розгортається зовсім поруч. Саме такий образ пасивної, аполітичної людини викликав жваву дискусію.

Сергій Жадан розповів, що він знає десятки таких людей як викладач Паша. Письменника болить ця байдужість, яку проявляють мешканці, що мов грають у дитячу гру – закрив очі і не бачиш нічого страшного.

Як стверджує автор роману «Інтернат», явище пасивності, на жаль, характерне для всієї України: «невеличка, але більшість. Десь так п'ятдесят плюс один. Чи міняє їх війна? Ви знаєте, війна міняє багатьох людей. Але вона ж міняє того, хто готовий мінятися. І чи змінилися настрої Донбасу? Подивіться результати виборів першого туру прези-

дента України». Сергій також зазначив, що звичайно на Донбасі є і активісти, які роблять культурні, екологічні, соціальні медіа-проекти. І вони не готові плисти за течією, але, на жаль, вони в меншості.

Модератор Лукаш Гжиміславський поцікавився, чи вдається «відсунути» війну від себе перебуваючи на Донбасі? – «Безперечно можна і багато хто так робить. Чи стає війна від цього далі? Ні, вона не стає далі. Ти можеш робити вигляд, що її не має, але коли їй потрібно – вона завжди про себе нагадає», – пояснює Сергій.

Цікавило присутніх також чи книга допоможе зрозуміти, що ж відбувається на Донбасі? На що автор відповів, що дуже складно відповісти на це просте питання: «оглядаючи фільми про українсько-російську війну чи читаючи книги, глядач або ж читач навряд чи буде краще розуміти, але дізнається більше. Зважаючи на інформаційний вакуум, в якому знаходиться Україна, можливо це дійсно потрібно».

На завершення вечору Сергій прочитав декілька віршів із нової поетичної збірки «Антенa». Описля утворилася довжелезна черга за автографами. У нас теж з'явився примірник «Нашого слова» (із рецензією на нову збірку Сергія Жадана), підписаний автором.

Зала дякувала письменнику гучними оваціями. Після презентації Жадан вирушив на дні українського кіно, що вже відбулися наступного дня у Парижі, а завершальною частиною туру стане виступ «Жадан і Джаз» (Zhadan and Jazz) у Дженкінтауні (Jenkintown) штат Пенсильванія. ■

Леся КОРОСТАВЕВИЧ

* український музичний гурт із Харкова, що виник 2000 року.

«Позивний Бандерас» – український блокбастер

До сьогодні, перед тим як маю ознайомитись з новим українським фільмом, відчуваю певний страх. Дуже боюсь розчаруватись, знову наткнутись на неживі діалоги, дерев'яних героїв і примітивний сценарій. Це все довгі зализування ран після українських фільмів, типу «Штольня». Насправді, це передчуття мало би вже потроху розвіятись, адже віднедавна український кінематограф значно покращив свій імідж, але старих страхів важко позбутись.

Останніми роками на українських екранах виходять твори найрізноманітнішої тематики. Маємо багато комедій: «DZIDZIO Контрабас», «Скажене весілля», «Секс і нічого особистого» та багато іншого. Також з'являється багато серйозних стрічок на історичну тематику («Жива», «Червоний»). Проте тематикою, яка зачіпає найбільше, мабуть і самих творців кіно і глядачів, є недавні та сучасні реалії України, зокрема тема війни на сході України.

Про Революцію гідності і війну на сході України знято багато документальних стрічок, як ось «Майдан», «Зима, що нас змінила», так і художніх фільмів «Кіборги», «Донбас». Нових українських фільмів, особливо про непрості теперішні будні настільки багато, що аби їх перерахувати, не вистачило б місця у конкретній публікації. Це дуже тішить.

Зараз мова йтиме про фільм 2018 року «Позивний Бандерас». Творцем кінострічки виступив Заза Буадзе, грузинський режисер, сценарист, що постійно проживає в Україні. У 2017 році він також був режисером фільму «Червоний»,

знятого за романом письменника Андрія Кокотюхи.

Сценарій «Позивного Бандераса» написаний за реальними фактами: уривками щоденника нацгвардійця Сергія Башкова з позивним «Індіанець» та окремими розповідями воїнів антитерористичної операції (АТО).

Отож, розпочавши перегляд «Бандераса» з описаною вище тривогою, спочатку видавалось, що страхи не марні. Сюжет якось не втягував, герої на екрані не зачіпали, важко було втримати увагу. Єдине, що одразу впало в око – це якість самої картини. Можливо тут зіграла роль професійність операторів, технічне обладнання. Загальний бюджет фільму, до речі, становить 39,3 млн.грн. Але зйомки справді красиві, гарно показані краєвиди і таке інше.

Для глядача, що знайомий з американськими блокбастерами та бойовиками, при перегляді фільму, буде помітною спроба побудови стрічки на власне «американський манер». Кремезні, накачані бійці АТО у банданах, що у вільний час влаштовують змагання поміж собою. Зрадник серед своїх, якого не можуть викрити. І звісно найважливіше – головний герой Антон Саенко (позивний «Бандерас») – мужній, досвідчений військовий, що наперекір своїй коханій вирушає на спеціальне завдання в зону АТО. Він вправний, міцний і незворушливий, не показує емоцій. Справжній чоловік. Похмурий мачо. Хоча емоцій у нього мало би бути ой як багато, адже його місія відбуватиметься біля рідного села, де минуло дитинство героя.

Варто визнати, що не зауважила, у який момент у перегляді фільму відбув-

ся перелом, для мене це тоді, коли перестав оцінювати все, як критик, помічати різні промахи і дійсно втягуюсь в показану на екрані історію. Фільм розкручувався дуже поволі: було багато затягнутих сцен, як ось якісь уривчасті, не до кінця зрозумілі спогади з дитинства і юності героя. А потім бум: і пішла динаміка, події, діалоги, емоції, персонажі якось ожили, набрали обрисів живих людей і стало справді цікаво.

Не дуже будемо розповідати деталі сюжету, адже хочеться, щоб у вас все-таки залишилось бажання переглянути кінострічку, а для цього ефект несподіванки безперечно потрібний.

Але на декількох моментах все-таки наголосимо. На тих, які хочеться найбільше покритикувати і похвалити. Дуже штучним і наганим виглядає ситуація, коли ні з того, ні з сього у кадрі в зоні АТО з'являється суджена Бандераса. На початку фільму, вона говорила коханому, що якщо він поїде на війну, їхнім стосункам кінець, розмовляла дівчина російською. А ось раптом вона сумлінна україномовна волонтерка, що готова допомагати бійцям і приносити себе у жертву. Гарно було б, якби у фільмі, якось більше дали акцент на цій різкій переміні, пояснили її, розкрили. Друга справа і, мабуть, хороша і погана водночас, це персонажі, а також актори, що їх грають. Грають загалом добре. Але навіть при цій хорошій грі, багато героїв залишаються наче не розкритими. Неможливо сильно співпереживати герою, якого майже не знаєш і не розумієш. Найгірше те, що таким ось нерозкритим, недопрацьованим, є насамперед, наш Бандерас. Ні, він не

є цілковито штучним і зовсім ніяким, проте загалом його постать могли б деталізувати більше.

Чому варто подивитись «Позивний Бандерас»? Це якісний продукт, з гарними зйомками, добрими акторами, приємною музикою. Але це не основне. Важливо у цьому фільмі те, що він знятий про фактично сучасні українські реалії. Фільм емоційно зачіпає, він заставляє вкотре задуматись: невже це все справді відбувається з нашою країною? Невже справді війна так близько? Схожі емоції у мене виникали при прочитанні книги Сергія Жадана «Інтернат». Проте навіть не тому, варто переглянути «Бандераса». Найважливіше, що в Україні виходять фільми, які показують правду, ту правду, яку російська влада, ополченці і інші вороги викривляють. Вмикаючи свою пропагандистську машину, вони роблять з наших воїнів вбивць мирного населення, «бандьорівців-бандитів». Вони влаштовують провокації, щоб скомпрометувати українську армію і виставити себе, як завжди «героями-освободителями». І ось ми маємо хороше рівня кіно, яке розповідає про ці всі страшні речі на всю країну, а може і ще далі. Його дивились тисячі в кінотеатрах, мільйони в домівках. І хай може там дещо недопрацьоване, дещо занадто ідеалізоване, але воно важливе бо оповідає правду, нашу українську правду.

«Позивний Бандерас» – український військовий детективний фільм, режисер: Заза Буадзе. Сценарій: Сергій Дзюба, Артемій Кірсанов. У головних ролях: Олег Шульга, Сергій Лефор, Антон Андрущенко, Володимир Романко та ін. Прем'єра в Україні: 11 жовтня 2018. ■

Дарина ПОПІЛЬ

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

коралі

Інспірації
та імпровізації

Роксана Вікалюк.
Співачка, композиторка,
аранжувальниця, піаністка,
акторка, есеїстка.

ТЕАТР
з його Всяким

Тема, що виринула під час листування з сестрою

– Сестричко! – пишу у відповідь своїй сестрі у Чикаго, – так, ми з мамою побували разом у Вроцлаві. Мама завітала до театру, на виставу, у якій граю головну роль. Це саме та вистава, про яку я тобі розповідала, – базується на творах Бруно Шульца, письменника родом із Дрогобича. Знаєш, коли мама переступила поріг театру, я відразу ж повела її меандрами коридорів, прямісінько на святая-святих, туди, де рай і пекло сплітаються воедино, – на сцену, у ліс декорацій та костюмів... де було все вже готове до вистави, яку грали ми наступними днями. Декорації таємничо виблискували в темряві. І звідки лишень береться це невловиме сяйво в повній темряві неробочої, себто неосвітленої сцени? Де його джерело?... Ніколи не можу знайти відповідь. Мама була в повному захопленні: вона наче повернулася до давно залишеного нею дому... Нічого дивного, вона ж бо виросла в театрі.

А потім, залишивши сцену, ми піднялися на останній поверх цієї величезної будівлі, попід сам його дах. Йдучи довгезним коридором, минаючи пошивочні цехи, ми віднайшли двері нашого з мамою тимчасового помешкання, люб'язно наданого нам на час моїх виступів театром. У кімнаті – бутафорні стіл та секретер, що якось вже спромоглися ужитися з сучасними ліжками та стільцями. За стіною кухоньки цілодобово туркотіли голуби... а над нами – все! вище вже й нікуди – панорама зірок, щоправда, засупонених хмарами.

Ти пишеш, що на твою думку, «жити в театрі дуже добре, що стільки там всього бродить ночами, напевно»... Дякую тобі, сестричко, за вразливість твою, котра надихає безмежно... Так. У театрі всяке бродить... а після вистави ще довго вчуваються голоси створених персонажів... котрі

відбилися від акторів і зависли десь під колосниками!... а потім таки опускаються вони на спорожнілу сцену, після чого прослизують за куліси, в коридори, де сплять «їхні» костюми... і це «всяке» намагається проникнути всередину цих костюмів, але все одно виходить пласко... Тоді Всяке завмирає клубочками в кутках коридорів, повисає вниз головою на руках суконь і маринарок, і ховається в черевиках, викидаючи з них шкарпетки. І так перечікує до наступної вистави. Щоб потім знову вскочити в тіла акторів, заволодіти ними бодай на дві години, доки триває спектакль... а то й надовше, якщо пощастить... і заволодіти публікою, щасливо й невгамовно! Аж страшно... От де шабаш чисті й нечисті!!!

Та це все – буцім-то. Але... сестро, а що в театрі правдиве? У театрі правдивим є сам театр: таємничий зірковбір, галактика, доступна не-акторам лише з боку фойє та глядацького залу. Тобто лише невеличка частинка його. Решта ж простору є закритою для глядача. І там, власне, вирує життя абсолютно виняткового характеру: ходять золоті янголи в окулярах та кімнатних капцях, Шекспір у домашньому халаті фірми «Ікеа» сперечається сам із собою чи Зевс з кавою в горнятку з Міккі-Маусами, гнівно вимахує блискавицею у напрямку бухгалтерії... Ба, навіть інфраструктура тут зовсім не така на смак та вигляд, як, скажімо, у банку чи в університеті. От пірнаєш в цю галактику з боку адмінвходу – і наче вже й в образі... тобто загримований і в костюмі... неначе. А це вже і є дія Всякого – енергетичної кулі, створеної усіма кольоровими мешканцями театру, кулі, котра живе собі в цьому Мельпоменнику² й ніколи не показує носа назовні. А що ж самі актори? А самі актори – це і є планети та зірки галактики «Театр». Їхні емоції – барельєфні, відчуються-бо на дотик не менш, ніж, наприклад, куліси чи реквізит. Допоки вони – на сцені, допоки обличчя їхні й тіла відчують або передчують грим і костюм, сам актор відчуває, що працюючи над роллю, будуючи образ, він, власне, буде й саму реальність. Так, свою костюмовано-загримовану, найправдивішу й найщирішу реальність, сповнену гострих, нап'ятих, аж небезпечно, емоцій... і все це – змішане-замішане на контрастах. Так! АКТОри складаються зі змішаних образів та живуть змішаними відчуттями й емоціями. Вони чітко знають закони театру писані, а особливо – неписані. Але варто їм вийти за його межі, як безпорадність охоплює їх. Це як чай у чайничку: доки він там – хлюпає собі хвилями, гігантськими, якими схоже, не втрачаючи однак форми. А коли раптом виллється на землю – ось тобі й кінець усьому. Безпорадність... усі ці зірки-планети-жриці та жерці Мельпомени, шоковані навколишнім середовищем, абсолютно чужим, нестерпно-позатеатральним, збираються, однак, у собі докупити

й пірнають у квадратну цивілізацію банків-трамвай-метро-супермаркетів... з гордо піднятою головою, й прекрасно поставленим голосом виголошують прохання чи реагують на них, розмовляючи фразами своїх героїв... з котрими зрослися вони навіки, сестричко. Так оце ж їх і рятує. А потім – швиденько до театру, гарненько вмощуються чаєм у чайничку, займають своє зіркасте місце в рідимій галактиці – себто продовжують репетицію. І все на своїх місцях.

Графіка: Тереза Проць

Закручено? Пробач. Пишу, як відчуваю... Знаєш, я просто страшенно їх, акторів, люблю... і... я щаслива бути однією з них.

Лютий 2019, Гозен-Нойє Цітмайк/Берліна
Фрагмент спектаклю «Книги Шульца» («Xięgi Schulza»),
реж. Ян Шурмей.

1. Частина театральної будівлі, розташована над сценою; служить для розміщення невидимих глядачеві навісних декорацій, різних сценічних механізмів, приладів верхнього освітлення. Там полюбують жити театральні духи, хохлики, одним словом – Всяке.
2. Мельпомена – муза трагедії, доня Зевса та Мнемосини; богиня театру, берегиня усіх без винятку акторів, субстанція невловима, повна безмежного розуміння, любові, з колосальним почуттям гумору.

«3 піснею крізь світ» Олександра Кошиця. Уперше польською

2019 рік є ювілейним і знаковим не тільки в контексті масштабних подій, пов'язаних з революцією 1917–1921 років. На початку 1919 року, коли новостворена Українська Народна Республіка вела бої за свою незалежність, головнокомандувач української армії і член Директорії УНР Симон Петлюра ініціював створення Української республіканської хорової капели на чолі із Олександром Кошицем. Нині ми знаємо його не лише як видатного диригента, але і як етнолога, фольклориста, композитора, письменника, автора спогадів та щоденників.

12 березня в Українському домі у Варшаві відбулася тематична зустріч «Олександр Кошиць і доля української еміграції», нагодою для якої стала поява нової книжки «Oleksandr Koszyc i jego dziennik „Z pieśnią przez świat”», яка вийшла друком у видавництві Варшавського університету. Її наукова редакторка, авторка передмови та коментарів – докторка філологічних наук, професорка кафедри україністики Варшавського університету Валентина Соболь. На основі архівних документів, опрацьованих у Вінніпезі у 2015 році, авторка дослідила генеалогію роду Кошиців, біографічні факти та спогади, розміщені у щоденнику митця. Так щоденник Олександра Кошиця «3 піснею крізь світ» вийшов польською мовою. Подію організували за участі творчої майстерні, якою керує Валентина Соболь (Pracownia Dziejów Polsko-Ukraińskich Stosunków Literackich) на кафедрі україністики, Посольства України в Польщі, Інституту мистецтвознавства, фольклору і етнології імені М. Рильського Академії наук України, Українського дому у Варшаві, видавництва Варшавського університету, а також Національного

центру культури. Модераторкою зустрічі була Богуміла Бердиховська – дослідниця проблем української еміграції.

Учасники заходу дізналися, що 100 років тому, навесні 1919 року, відбувся дебютний концерт Хорової капели у Празі, далі вона дала 600 концертів у 17 країнах світу протягом кількох гастрольних років. Відгуки політиків, президентів, королів, знаних культурних діячів з усього світу дослідники знайшли у так званій «Золотій книзі капели», віднайденій в одному з архівів Праги.

Виїхавши за кордон, Олександр Кошиць вже не зміг повернутися в Україну. Звістки про розстріли української інтелігенції красномовно свідчили про те, яка доля чекає на хористів у разі повернення. Валентина Соболь згадала про опрацьовані в архіві листи Кошиця та його дружини Тетяни Георгіївської, у яких знайшла висвітлення ця трагедія.

Проте саме Українська республіканська хорова капела (згодом перейменована на Український національний хор у Варшаві) стала «закордонною співочою армією», зброєю якої була пісня. Під очільництвом Кошиця колектив уперше виконав славнозвісний «Щедрик», який згодом розлетівся по світу. Європа із захопленням слухала українську музику, створену композиторами Миколою Леонтовичем, Кирилом Стеценком, Миколою Лисенком і самим Олександром Кошицем. Родзинкою виступів і вдалим дипломатичним кроком хористів була традиція виконувати під час концертів не тільки гімн України, а ще й гімн країни, в якій вони виступали. Сам Кошиць зауважував: «Я раював від думки, що на мою долю випала честь пока-

зати всьому світові душу нашого народу – таку ніжну, таку могутню, таку елементарну, а разом і загадкову, як сама природа».

Виступаючи на зустрічі, перша секретар Посольства України в Польщі Наталія Житарюк зауважила: «Презентована сьогодні робота «Oleksandr Koszyc i jego dziennik „Z pieśnią przez świat”» набуває особливого значення з наукової точки зору. Адже тематика української еміграції міжвоєнного періоду майже не досліджена. Нотатки Олександра Кошиця мають також велике історичне та політичне значення, оскільки диригент детально описує бачення тодішньої політичної ситуації, пише про свої спостереження під час гастролей та зустрічей з політиками за кордоном. Такі щоденники можуть стати вагомим джерелом об'єктивної інформації про Україну міжвоєнного періоду, вони доносять правду про високу ціну, яку заплатила Україна за свою незалежність».

На зустрічі було чимало філологів, для яких – як і для дипломатів чи істориків – щоденники Олександра Кошиця будуть дуже корисними. Познайомившись із Томашом, студентом факультету україністики Варшавського університету, я запитала: «Що саме спонукало вас обрати такий фах?» Його відповідь була простою і водночас парадоксальною: «Я цікавлюсь історією України, літературою, бачу багато спільного між нашими народами, а ще – навчав української мови свою дівчину з Луганська, аби вона розмовляла не тільки російською».

На завершення зустрічі студент Сергій Підвисоцький виконав пісні на слова Євгена Плужника, Андрія Скрибіна, Володимира Івасюка. До останнього твору – «Червоної рути» – долучилися голоси гостей у затишній залі. Слухаючи мелодію, я згадала motto капели «Співаю, отже існую» і піймала себе на думці: як багато ще є невідкритих і призабутих сторінок нашої історії та культури. ■

Юлія КАМІНСЬКА

1% – підтримаймо!

Narodnyj Dim KRS: 00 0020 7472

На підтримку Народного дому. Щоб це зробити, у формулярі PIT потрібно подати: cel szczegółowy **Narodnyj Dim**. I поставити знак «x» у місці «wyrażam zgodę».

Fundacja ROSA KRS: 00 0020 7472

На підтримку та розвиток Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 ім. М. Шашкевича в Перемишлі. З допискою: **99890 ZSO2 Przemysł**

KRS: 00 0020 7472

Український комплекс шкіл у Лігніці **99936 ZSO nr 4 w Legnicy**

Stowarzyszenie Kiwanis International Klub Koszalin

KRS: 00 0013 8192

з допискою: **Pomoc na rzecz dzieci z ukraińskiej szkoły w Białym Borze i z punktów nauczania.**

Stowarzyszenie Absolwentów, Sympatyków, Przyjaciół Zespołu Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania „Kałyna”

KRS: 00 0020 8516 з допискою: **Pomoc szkole w Bartoszycach.**

Fundacja «Serce Dziecka» KRS 00 0026 6644

Grzegorz Artemiuk. Грицеві майже 7 років. Хлопчик народився у важкому стані з вадою серця, згодом переніс ще й менингіт (zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych). Це син голови Союзу українців Підляшшя д-ра Андрія Артем'юка, який, незважаючи на родинне горе і серйозні проблеми, самовіддано працює для зміцнення українського життя на північному Підляшші.

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym «Tetrusek» KRS: 00 0030 4472

Irena Michalak. Потрібне лікування і реабілітація паралізованої п. Ірини. **Olga Urda.** Потрібна реабілітація паралізованої п. Ольги з Лігніці.

Українське вчительське товариство у Польщі організує дитячий літній україномовний відпочинковий табір «ВЕСЕЛКА», який планується провести в Білому Борі у гуртожитку Комплексу шкіл ім. Т. Шевченка з 30 червня по 10 липня 2019 року.

У програмі заплановано: • дві поїздки • майстер-класи: танці, спів, рукодільні (малювання на склі, ляльки-мотанки, декупаж) • спортивні заняття • інтеграційні зустрічі • відпочинок на озері та багато інших розваг.

Приймаємо зголошення дітей віком 7-13 років до 30 квітня.

Детальна інформація за н-ром тел. +48 787 291 130. Запитання прошу надсилати на електронну пошту: utnwpid@gmail.com

Відійшли...

З глибоким сумом сповіщаємо, що 1 квітня 2019 р. на 94-му році життя у Кентшині на Вармії та Мазурах відійшла у вічність дорога нам Мама, Бабуся і Прабабуся

бл. п. Параскевія Ключковська

Вона народилася в Річиці Томашівського повіту. Дякуємо о. Ігореві Гарасиму, о. Мирославу Підлипчаку, о. Богданові Гарасиму за похоронні відправи, церковному хору за співи та молитви, родині, приятелям, сусідам, які прибули на похорон. Дякуємо також усім, хто не зміг бути, але молитвою єднався з нами. Вічна Їй пам'ять!

З подякою та повагою
син **Роман Ключковський**,
дочка **Ганя Сидор** з родини ми

47-й Загальнопольський конкурс писанок ім. Михайла Ковальського

Ланки Об'єднання українців у Польщі та Об'єднання лемків, Любуський музей ім. Яна Декерта в Гожові-Великопольському запрошують на відкриття 47-го Загальнопольського конкурсу писанок ім. Михайла Ковальського.

Подія відбудеться **14 квітня 2019 року о 15⁰⁰** (Пальмова неділя) в Любуському музеї ім. Яна Декерта.

Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta –
Muzeum Miasta Gorzowa «Spichlerz»
ul. Fabryczna 1-3, Gorzów Wielkopolski

Проект фінансований із бюджету міста Гожова-Великопольського.

Будьмо разом з Україною!

У лютому кожна свідома українська громада у Польщі вже вп'яте згадувала у молитві та концертах-реквієм Небесну сотню – героїв Революції гідності в Україні.

І вже п'ятий рік веде допомогу пораненим військовим – захисникам незалежної України наш бартошицький Комітет «Разом з Україною», який був заснований під впливом трагічних подій на київському Майдані 20 лютого 2014 року.

І, на жаль, вже п'ятий рік ведеться війна з російським агресором на сході України, під час якої щодня гинуть українці. Щодня зазнають важких поранень та психологічних травм наші захисники. Російська агресія забрала життя аж близько 13 тисяч осіб та мільйонам покалічила долі.

Отож, не будьмо байдужі на ще один Комітету «Разом з Україною», який постійно організовує допомогу, реалізує індивідуальні замовлення бійців на медикаменти, ортопедичні засоби, оплачує індивідуальні тури реабілітації важко потерпілим військовим під час війни.

Останнім часом комітет визначив частину коштів на складне лікування та кістковий трансплантат для пораненого Ігоря із Сумів, якого ще за півроку чекає встановлення ендопротези. Лікування Ігоря координував добре відомий у Польщі Центр «Добрий брат», що веде свою діяльність в Осеку, біля Старгарду-Гданського, під дбайливим оком Маріюша та Якуба Марковських, які від початку війни приймають на реабілітацію захисників-героїв з України.

І саме до цього реабілітаційного центру 3 березня 2019 р. приїхала 11 раз наступна велика 28-особова група військових, яким необхідна фахова допомога.

Ми міцно віримо в те, за словами військового льотчика, який був важко поранений під час воєнних дій на сході України, Сергія Титаренка:

*Але настане мирний час!
У нас для цього є і віра й сила!
Ми зможемо перемогти не раз,
Бо з нами Бог! Бо з нами Україна!*

І віримо в те, що наші військові повернуться до здоров'я і надалі будуть вірно служити НЕНЬЦІ-УКРАЇНІ та своїми діями давати приклад героїзму усьому світові. А ми докладемо хоча б свою цеглинку для творення нашої незалежної майбутності.

Любомира Тхір

ВЕЛИКА ПОДЯКА

всім, хто приєднався в будь-якій формі: фінансовою підтримкою чи волонтерською працею – до заклику бартошицького Комітету «Разом з Україною». Дякуємо щедрим читачам українського тижневика «Наше слово» та всім, кому не байдужа доля борців за незалежну демократичну Україну. Грошові влати просимо перераховувати на банківський рахунок:

Комитет Społeczny «Razem z Ukrainą»
ul. Leśna 1, 11-200 Bartoszyce
Nr rachunku 35 2030 0045 1110 0000 0338 2350.

Любомира Тхір, Мирослав Малиняк

Ельблонзький відділ
Об'єднання українців у Польщі
запрошує на

53 Дитячий фестиваль української культури

який відбудеться

18-19 травня 2019 р.

в залі театру ім. Александра Севрука в Ельблонзі
(вул. Театральна, 11).

Заявки про участь дітей слід надсилати до 26.04.2019 електронною поштою: mirek.prytula@wp.pl

У заяві треба подати імена та прізвища дітей і вихователів, а також е-мейл та номер телефону вихователів.

Час виступу кожної групи – не більше як 10–15 хв. Організатори застерігають собі право до скорочення програми.

Організатори забезпечують нічліги і харчування.

Приїзд на власний кошт.

Додаткові інформації – телефонним шляхом:

602 644 779 (Іванка Шмигельська),
605 295 005 (Мирослав Притула).

Організатори

XLIV Фестиваль українських дитячих ансамблів КОШАЛІН 2019

відбудеться 8-9 червня 2019 р.

Зголошення про участь ансамблів просимо надсилати поштою до 30 квітня на адресу:

Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie
Ul. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
Тел. 94 342 64 70, 884 994 009, e-mail. zup_koszalin@wp.pl

У заяві слід подати: • назву ансамблю • місцевість • ім'я та прізвище керівника, а також його електронну адресу і номер телефону • тему, заголовок, час тривання програми (субота 8 травня – не довше 15 хв., неділя 9 травня – 10 хв.) • кількість виконавців та опікунів (один на 15 дітей) • кількість потрібних мікрофонів.

Управа відділу ОУП в Кошаліні

Наше Слово

Adres: Redakcja „Nasze Slovo”, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl
Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Igor Szczerba.
Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, sekretarz – Igor Szczerba,
zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza (Warszawa), redaktorzy – Kateryna Semchuk, Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl),
redaktor stylistyczny – Olga Rusina, Ludmyla Goncharuk, redaktor techniczny – Olga Michaluk,
prenumerata, reklama – Lesia Korostawycz.
Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielsk Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławskie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl),
Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,
Internet: <http://www.oup.ukraina.com.pl>

Fotokład: Redakcja „Nasze Slovo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2850 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

